Ազգ
Azg
armenian daily
2 ՅՈՒՆԻՍ 1999 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ #100 (1845)

«Սպառազինությունների ավելացման» հարցը՝ Անդրկովկասի երեք նախագահների Լյուքսեմբուրգյան հանդիպմանը

ԹԲԻԼԻՍԻ, 1 ՅՈՒՆԻՍ, ՄՆԱՐՔ։ Յունիսի 20-ին Լյուքսեմբուրգում կայանալիք հանդիպման ընթացքում «սպառազինությունների ավելացման» հարցը կքննարկեն Հարավային Կովկասի երեք պետությունների նախագահները։ Այդ մասին հայտարարել է Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն մայիսի 31-ին կայացած մամլո ասուլիսի ժամանակ։

Պատասխանելով Չինաստանի կողմից Հայաստանին հրթիռային համալիրներ տրամադրելու առնչությամբ Հարավային Կովկասում իրավիճակը բարդանալու հնարավորության մասին հարցին՝ Էդուարդ Շեւարդնաձեն հայտարարել է. «Լյուքսեմբուրգի հանդիպման ընթացքում մեզ հետաքրքրող բազմաթիվ այլ հարցերի թվում կքննարկենք նաեւ այդ թեման»։

ԹԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ինչո՞ւ է ձգձգվում ընտրությունների արդյունքների հրապարակումը

Կենտրոնական եւ մարզային ընտրական հանձնաժողովների մոտ կանգնած դիտորդների տվյալներով, ընտրությունների առավել լիակատար արդյունքների հրապարակման ձգձգումները արդյունք են բազմակողմանի միջամտությունների, անգամ ճնշումների։ Դրանց հեղինակներն են 5 տոկոսի սահմանագիծն անցած եւ անցնելու հույսը չկորցրած տարբեր կուսակցություններն ու խմբավորումները, ինչպես նաեւ մեծամասնական համակարգով ընտրվելու հույսը չկորցրած անհատ թեկնածուները։ Սակայն, պնդում են իրազեկները, ամենամեծ ճնշումները գործադրվում են «Միասնություն» դաշինքի նկատմամբ եւ կողմից։ Դաշինքի համար արդեն սկսվել է առաջ խոստումներն իրականացնելու տված պահը՝ տարբեր կազմակերպություններ, տարբեր նախարարություններ եւ իշխանական օղակներ, զանազան թեկնածուներ «Միասնության» ղեկավարներին անփափկանկատորեն հիշեցնում են իրենց մատուցած թե չմատուցած ծառայությունների, նյութական եւ այլ տեսակի օժանդակությունների մասին։ Իսկ հաղթանակած բլոկի ներկայացուցիչները, որոնց հետ այսուհետ ոչ ոք չի համարձակվի հաշվի չնստել, ճնշումը տեղափոխել են հանձնաժողովների վրա։ Եվ քանի որ ախորժակը ուտելուց է բացվում, նրանք հետզհետե առավել ծայներ՝ խորհրդարանում տեղեր են պահանջում քվեներ հաշվողներից։ Բարեբախտաբար, շարունակում են պնդել դիտորդները, վերջիններս իրենց ձեռքի տակ ունեն դեռեւս «չհաշվարկված» 100 հազար ձայների պահուստային պաշարը «նեղ օրվա» համար։ Սակայն, վիճակը բարդանում է նրանով, որ «Միասնություն» դաշինքը կազմված լինելով երկու՝ Վ. Սարգսյանի եւ Կ. Դեմիրճյանի կուսակցություններից, նրանց միջեւ պարտերը պահանջում է, որ հանձնաժողովը մեկի փոխարեն միանգամից երկու զիջում կատարի դաշինքին։

Այնպես որ, ընտրությունների արդյունքները պատրաստ կլինեն միայն այն ժամանակ, երբ գոհացում տրվի բոլոր պահանջներին՝ խորհրդարանից ներս թե դուրս։

ՀԵՏԸՆՏՐԱԿԱՆ

Ռուբեն Միրզախանյան. «Ընտրությունների արդյունքները պայմանավորված են Հայաստանի ուժային նկարագրով»

ԱՆՈՒՇ ԲԱԲԱՅԱՆ

1999 թ. խորհրդարանական ընտրություններն արդեն անցած փուլ են եւ լրացրին նորանկախ պետականության պատմության եւս մի էջը։ Թե ինչպե՞ս կանդրադառնա այդ էջը երկրի հետագա զարգացմանը, կպավերացնենք հաջորդ ընտրությունների հերթական անգամ փորձելով չսխալվել... Իսկ այսօր հետընտրական փուլում, հետաքրքիր է իմանալ, թե ընտրություններն ինչպես են գնահատում իրենք կուսակցությունների ղեկավարները։ ՀՌԱԿ ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյան։

– Ընտրությունների արդյունքներն ընդամենը արտահայտում են Հայաստանում գերիշխող ուժային պատկերը։ Նկատի ունեմ նախեւառաջ նյութական միջոցների անհնազոր գործոնը, որ հնարավորինս շահարկվեց ինչպես անհատ թեկնածուների եւ կուսակցությունների, այնպես էլ տեղական իշխանության մարմինների կողմից։

– Պրն Միրզախանյան, ինչպե՞ս ընթացավ կուսակցության քարոզարշավը։

– Իմ գնահատականը, թերեւս, սուբյեկտիվ լինի, սակայն, կարծում եմ, կհամաձայնեք, որ ՀՌԱԿ-ի քարոզարշավը տարբերվում էր այլ քաղաքական կուսակցությունների նախընտրական միջոցառումներից. տարբերվում էր ոչ միայն մշակութային ու տնտեսական բնույթի միջոցառումների առատությամբ, այլեւ նոր կառույցների հիմնադրմամբ ու աշխատատեղերի ավելացմամբ։ Խնդիրը քարոզարշավը չէ. վերջինն այս ընտրություններում էական դեր չխաղաց, քանի որ, կրկնում եմ, արդյունքները պայմանավորված էին ուժային գործոնով, այսինքն՝ թե ով իշխանական ինչ լծակներ ունի եւ որքան գումար է ներդրել ընտրապայքարում։

Տես ▸ էջ 2

ՆԱՏՕ-ն շարունակում է Հարավսլավիայի բուռն ռմբակոծումները

ԲՐՅՈՒՍԵԼ, 1 ՅՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ։ ՆԱՏՕ-ի զինվորական հրամանատարությունը հաղորդել է, որ անցած օրվա ընթացքում դաշինքի օդուժը Կոսովոյում հարվածներ է հասցրել սերբական զորքերի եւ պաշտոնական ոստիկանության տասնյակ դիրքերի։ Ռմբակոծումների են ենթարկվել Հարավսլավիայի մի շարք «ռազմավարական նպատակակետեր», այդ թվում տրանսֆորմատորային ենթակայաններ Նիշում եւ Բելգրադի մոտակայքում, որի հետեւանքով Սերբիայի մի մասը զրկվել է էլեկտրականությունից։ Նատօյականները ռմբակոծել են նաեւ մի քանի քաղաքների փոխադրական հանգույցներ։

ՆԱՏՕ-ի ներկայացուցիչները խոստովանել են, որ հարվածներ են հասցվել Կոսովոյի վարչական կենտրոնի՝ Պրիշտինայի օդանավակայանին։ Պրիշտինայում, հարավսլավական աղբյուրների հաղորդումների համաձայն, երկու օրվա ընթացքում առնվազն 50 խաղաղ բնակիչ է սպանվել։ Ինչպես որ միշտ լինում է նմանօրինակ «հաշվետվությունների» դեպքում, զինվորականները չեն հաստատել Բելգրադից ստացված այն հաղորդումները, որ ռումբեր են ընկել Նովի Պազար քաղաքի մի մեծ բնակելի տան վրա, որի հետեւանքով առնվազն 10 մարդ է զոհվել։

ՆԱՏՕ-ն ուշ թե շուտ կմտնի Կոսովո

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 1 ՅՈՒՆԻՍ, ՄՆԱՐՔ։ Բալկաններում ԱՄՆ նախագահի հատուկ ներկայացուցիչ Ռիչարդ Հոլբրուկը հայտարարեց, որ «վաղ թե ուշ» ՆԱՏՕ-ի խաղաղարար ուժերը կմտնեն Կոսովո։ Նրա կարծիքով, ներկայումս Կոսովոյան հիմնախնդիրը կարելի է լուծել միայն «ուժի միջոցով, ինչպես արվեց Բոսնիայում 1995 թ.»։ Հոլբրուկը գտնում է, որ ալբանացի ժողովրդի անխափան վերադարձն ու բնակությունը Կոսովոյում կարող են ապահովել միայն խաղաղարար ուժերը՝ ամերիկացի զինծառայողների պարտադիր մասնակցությամբ։ Բալկաններում ԱՄՆ հատուկ ներկայացուցչի կարծիքով, ՆԱՏՕ-ի զորքերը կմտնեն Կոսովո «հենց որպես խաղաղարարներ, եւ ոչ թե նվաճողներ»։

ԱՅԾ

Համաշխարհային բանկի նախագահն այսօր կայցելի Հայաստան

Այսօր երեկոյան, երբ ՀՀ հասարակայնությունը նոր-նոր կսկսի «մարսել» ԱԺ ընտրությունների արդյունքները, Երեւան կժամանի Համաշխարհային բանկի (ՀԲ) նախագահ Ջեյմս Վուլֆենսոնը՝ տիկնոջ հետ։ Ինչպես արդեն տեղեկացրել էր «Ազգը», ՀԲ նախագահը այցելելով Հայաստան, իսկ դրանից առաջ Ադրբեջան եւ Վրաստան, նպատակ ունի ուղղակիորեն անձնապես ծանոթանալու տարածաշրջանում տիրող իրավիճակին եւ բանկի կողմից իրականացվող ծրագրերին։ Հայաստանում նա կհանդիպի կառավարության պաշտոնյաներին, քաղաքացիների ներկայացուցիչներին, կրոնական, ինչպես նաեւ գործարար շրջանակների վերնախավին։ Պրն Վուլֆենսոնը ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հատուկ հյուրն է լինելու եւ նրա հետ պաշտոնական բանակցություններ է վարելու ընթացիկ տնտեսական հրապարակությունների եւ Հայաստանի ապագա տնտեսական զարգացման վերաբերյալ։ ՀԲ նախագահը կհանդիպի նաեւ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Առաջինի հետ էջմիածնում։ Վաղը ՀԲ նախագահը կմեկնի Արարատի մարզ՝ ներկա գտնվելու Վերին Արտաշատ գյուղում ջրհորների բացման արարողությանը։ Նույն օրը պրն Վուլֆենսոնը կբացի Վ. Թումանյանի հեքիաթի մոտիվներով մանկական ցուցահանդեսը մանկական արվեստի թանգարանում։

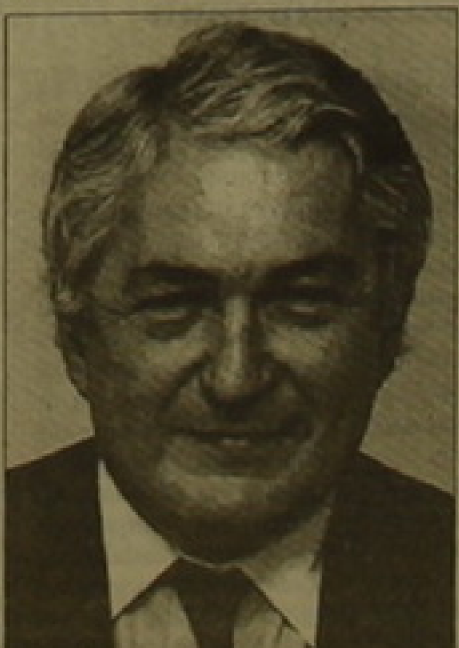

Սպիտակ՝ այցելելու բանկի վերակառուցած դպրոցը եւ հանրային այգին։ Այնուհետեւ նա ուղղաթիռով կմեկնի

Տեղեկացնենք, որ 1995 թ. ՀԲ 9-րդ նախագահ դառնալուց հետո Ջ. Վուլֆենսոնը եղել է ավելի քան 80 երկրներում, որպեսզի անձամբ առաջին աղբյուրներից հավաստի տեղեկություն ստանա ՀԲ եւ նրա 181 անդամ երկրների առջեւ ծագած խնդիրների մասին։ Ջ. Վուլֆենսոնը համարվում է ՀԲ բարեփոխիչ նախագահ, նա նախաձեռնել է բազմակողմանի պարտքի մեղմացման առաջարկը ծանր պարտքերով աղքատ երկրներում՝ նրանց պարտքի բեռը թեթեւացնելու համար։ Ի դեպ, զարգացող երկրների չվճարված ընդհանուր պարտքի մոտավորապես 7 տոկոսը ՀԲ-ինն է։ Ջ. Վուլֆենսոնին կուղեկցեն ՀԲ գործադիր տնօրեն Փիթեր Սրեմը, բանկի տարածաշրջանային տնօրեն Ջուդի Օ'Կոնորը, պաշտոնական այլ անձինք։

Գ. Մ.

«Ղարաբաղյան կարգավորումը ՆԱՏՕ-ի միջամտություն չի պահանջի»

ԲԱՔՈՒ, 1 ՅՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Ղարաբաղյան հակամարտությունը կկարգավորվի խաղաղ ճանապարհով եւ չի պահանջվի ՆԱՏՕ-ի ռազմական միջամտություն։ Այս մասին, ինչպես հաղորդում է «Ազադինֆորմ» գործակալությունը, հայտարարել է Կովկասի եւ Միջին Ասիայի գծով ՆԱՏՕ-ի լիազոր ներկայացուցիչ Քլարկ Քլեյմանը։ Դրվատելով ՆԱՏՕ-ի հետ Ադրբեջանի համագործակցությունը, պրն Քլեյմանը հայտարարել է երկու կողմերի համար դրա հեռանկարայնության եւ շահավետության մասին։ Իսկ ՆԱՏՕ-ին Ադրբեջանի անդամագրության մասին Քլեյմանն ասել է, որ «դա ժամանակը ցույց կտա»։ Մյուս կողմից, ընդգծել է նա, ուխտին Ադրբեջանի անդամակցության համար անհրաժեշտ է կարգավորել Ղարաբաղյան խնդիրը։

Եհուդ Բարաքը մտադիր է հրաժարվել Ուայ-Փլանթեյշնի համաձայնագրից

ԹԵԼ ԱՎԻՎ, 1 ՅՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ։ Եհուդ Բարաքը, որը Իսրայելի վարչապետ է ընտրվել երկու շաբաթ առաջ, հնարավոր է համարում պաղեստինցիների հետ բանակցություններ սկսել վերջնական կարգավորման շուրջ, չշարունակելով Ուայ-Փլանթեյշնի համաձայնագրի իրագործումը։ Ըստ «Հաարեց» թերթի տեղեկությունների, նա մտադիր է հրաժարվել Բենիամին Նաթանյահուի կառավարության պայմանավորվածությունների կատարումից, որպեսզի պաղեստինյան վարչակազմի հետ երկխոսության միջոցով հասնեն խնդրի ոչ թե մասնակի, այլ լիակատար լուծման։ Ինչպես հայտարարել է «Միասնական Իսրայելի» ներկայացուցիչը, «Բարաքն առայժմ միայն ուսումնասիրում է Ուայ-Փլանթեյշնի համաձայնագրի չեղյալ հայտարարման հարցի շուրջ ԱՄՆ-ի եւ պաղեստինցիների հետ կոնսուլտացիաների անցկացման եւ վերջնական կարգավորման շուրջ բանակցություններին ձեռնամուխ լինելու հնարավորությունը։ Պաշտոնական որոշում դեռեւս չի ընդունվել»։

digitised by A.R.A.R.@

ընթացիկ

ՀԵՏԸՆՏՐԱԿԱՆ

Ռուբեն Միրզախանյան. «Ընտրությունների արդյունքները պայմանավորված են Հայաստանի ուժային նկարագրով»

Սկիզբը էջ 1

Ասածիս ապացույցն ակնառու է. բավական է տեղեկանալ, թե հասարակության որ շերտն է մեծամասնություն կազմելու ներկայիս խորհրդարանում: Մեծամասնական ընտրակարգով պատգամավոր դարձած անձանց մեծ մասը փողատերեր են: Իհարկե, այս ամենը չարժե ողբերգության վերածել: Սակայն այսպիսի դեմք ունեցող խորհրդարանը հազիվ թե ի վիճակի լինի (նկատի ունեմ մտավոր եւ ո՛չ թե նյութական կարողությունները) լուրջ քաղաքական եւ օրենսդրական գործունեություն ծավալելու: Դատելով այս մարդկանց արտաքինից, վարվեցողությունից ու քարոզարշավի կապակցությամբ յուրացրած կցկտուր մտքերից՝ նրանց կառուցողական գործունեության հավանականությունը չնչին է: Ինչպես արդեն ասացի, ընտրություններում «փողը» դեր չխաղացին նաեւ տեղական կառավարման մարմինները, որոնք լավագույնս օգտագործեցին իրենց ձեռքի տակ եղած լծակները: Ինչեւէ, ընտրություններն ավարտված են, եւ ժամանակը ցույց կտա, թե ինչպես կգործի ձեւավորվող խորհրդարանը. ընդամենը արձանագրենք, որ սոցիալական կառուցվածքի տեսանկյունից բավականին միատարր է:

– Ընտրացուցակների հետ կապված խառնաշփոթը, ըստ Ձեզ, միտումնավո՞ր երեւույթ էր, թե՞ քաղաքապետարանների անփութության հետեւանք:

– Անշուշտ, երկրորդ գործոնի առկայությունն էլ չենք կարող ժխտել, սակայն՝ ոչ մեծ չափով: Օրինակ, Կենտրոն համայնքում առավել լուրջ քանակ կազմած ընտրախախտումները, իհարկե, չես վերագրի միայն պատահականությանը: Գուցեեւ կվերագրեինք այն փաստին, թե վաղուց է, ինչ Հայաստանում մարդահամար չի անցկացվել, սակայն այս վարկածն էլ իրեն չի արդարացնում, քանի որ ընտրություններից 4-5 օր առաջ մարդիկ ցուցակում տեսել են իրենց անունները, իսկ քվեարկության օրը դրանք բացակայել են՝ շատ-շատերին զրկելով ընտրելու իրավունքից:

– Խորհրդարանում տեղեր չունենալուց հետո՝ ինչպիսի՞ն է լինելու ՀՌԱԿ-ի հետագա գործունեությունը:

– Ի տարբերություն այլ քաղաքական գործիչների՝ երբեք ինքնավստահ կանխագուշակումներ չեմ արել, թե անպայման հաղթահարելու ենք հինգ տոկոսի արգելքը, թե բնակչության բացարձակ մեծամասնությունն է կանգնած մեր թիկունքին եւ այլն: Վերջին 1-2 տարիներին ցուցաբերած քաղաքական պասսիվությունը կուսակցությանն ի վերջո փաստի առաջ կանգնեցրեց, եւ վերջին մի քանի ամիսների կտրուկ աշխուժացումը չկարողացավ փրկել դրությունը: Մյուս կողմից, ամեն ինչն էլ կարելի է հասկանալ, ընտրողին՝ եւս: Մարդիկ սոցիալապես այնպիսի անապահով վիճակում են գտնվում, այնքան խաբվել ու հուսախաբվել են, որ նրանց այսօրվա թերահավատությունն ու քվեարկելիս ցուցաբերած պրագմատիկ մոտեցումն էլ առավել հասկանալի են: Առաջնորդվելով նյութական ինչ-ինչ դրդապատճառներով՝ բնակչությունը նյութապես ապահով (մեղմ ասած) թեկնածուներին գերադասեց ճանաչված քաղաքական գործիչներից՝ դրանով իսկ եւս չորս տարով երկարաձգելով նորահաս սերնդի քաղաքակիրթ երկրում ապրելու հեռանկարը:

– Ինչպե՞ս կբացատրեք նորաստեղծ մի քանի կուսակցությունների հաջողությունն այս ընտրություններում:

– Այդ կուսակցությունների մասսայականությունն ինչ-որ չափով նաեւ արհեստականորեն էր ուռճացված, քանի որ դրանցից յուրաքանչյուրը հովանավորվում էր պետության այս կամ այն ղեկավարի կողմից: Սակայն 1995-ի ընտրությունների տխուր փորձն ունենալով, երբ բոլոր կուսակցությունների թիկունքին կանգնած էր մեկ ուժ՝ հիմա գոնե բազմազանություն ենք տեսնում, ինչն ինքնին դրական երեւույթ է: Բացի այդ՝ ընտրությունները պատճառ դարձան, որպեսզի մեծ գումարներ դրվեն շրջանառության մեջ, իսկ այդ ներդրումներից շահում է ժողովուրդը:

– Այսինքն՝ համաձա՞յն եք այն տեսակետին, որ այս ընտրություններում հիմնական պայքարը ծավալվել էր ոչ այնքան կուսակցությունների, որքան՝ իշխանության տարբեր թեւերի միջեւ:

– Անշուշտ:

Ըստ ՀԿԿ առաջնորդի, մեծահարուստները մթնով են գործել

ԵՐԵՎԱՆ, 1 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայկոմկուսի ղեկավար Սերգեյ Բադալյանն ասաց, որ մեծամասնական ընտրակարգով պատգամավորության թեկնածուներ առաջադրված մեծահարուստները, քաղաքային հեղինակությունները ոչ մի անգամ հանրահավաք չեն անցկացրել, ոչ էլ նախընտրական ծրագրեր են ներկայացրել:

Ըստ ՀԿԿ ղեկավարի, նրանք գործել են մասնավորապես գիշերով, ընտրողներին բաժանելով մեծ չափերի ընտրակաշառքներ: Նա հայտնեց մի տեղեկություն, ըստ որի Արարատյան հարթավայրի բնակավայրերից մեկի մի մեծահարուստ վերջին երկու գիշերվա ընթացքում ծախսել է 100 հազար ԱՄՆ դոլար: Ս. Բադալյանը հարկ չհամարեց նշել տվյալ անձնավորության անունը:

ԴԻՏՈՐԴԱԿԱՆ

«Ընտրությունները ձեզ համար են, ո՛չ թե դիտորդների...»

«Արմենիա-2»-ում կայացած մամլո ասուլիսում իմացանք ԱՄՆ ժողովրդավարական ինստիտուտի միջազգային դիտորդներից

ԱՄՆ միջազգային գործերի ազգային ժողովրդավարական ինստիտուտի միջազգային դիտորդական պատվիրակությունը երեկ հանդես եկավ հայտարարությամբ՝ ներկայացնելով իր տեսակետները 1999 թ. մայիսի 30-ի խորհրդարանական ընտրությունների վերաբերյալ: Թեպետ ընտրությունների ամփոփիչ բնութագիրը դեռեւս հրապարակված չէ, սակայն դիտորդները մանրամասնորեն նկարագրեցին մայիսի 30-ի պատկերը, ընդ որում՝ հանդես բերեցին բացառիկ հրազեկություն: ԱՄՆ ժողովրդավարական ինստիտուտի դիտորդների առաքելությունը չի սահմանափակվել լոկ ընտրությունների օրը լուսաբանելով: Նրանք ուսումնասիրել են նախընտրական քարոզարշավի ողջ ընթացքը եւ պատրաստվում են դիտարկումները շարունակել նաեւ հետընտրական փուլում՝ հատուկ ուշադրություն հատկացնելով յուրաքանչյուր քաղաքական կուսակցության, հանդիպելով վերջինների հետ: Պատվիրակությունում ընդգրկված են դիտորդներ աշխարհի տասնութ երկրներից, ի դեպ, նրանք դիտարկել են նաեւ 95-96 թթ. խորհրդարանական եւ նախագահական ընտրությունները Հայաստանում, թեպետ պաշտոնական հայտարարությամբ հանդես են եկել լոկ 98-ին:

Իսկ հետազոտման արդյունքները, ինչպես եւ պետք էր սպասել, շատ էլ մխիթարական չեն: Դիտորդները բազմիցս շեշտեցին, որ թեեւ նախորդ տարվա ընտրություններից հետո իշխանություններն իրենց խոստացել էին, թե օրինախախտումներ այլեւս չեն լինի, սակայն մայիսի 30-ի փորձն ապացուցեց, որ այս ժամանակամիջոցում քիչ բան է փոխվել, եւ պարտավորությունները մնացել են լոկ պարտավորություն: «Այս ընտրությունները ձեզ հայերիդ համար են, ոչ թե դիտորդներիս», դուք պիտի շահագրգռված լինեք, որպեսզի արդար ընթանան», այս միտքն էր ուղեկցում պատվիրակության անդամների ելույթներին: «Չնայած ընտրական գործընթացի դրական տեղաշարժին, մեկ անգամ եւս Հայաստանում ձախողվեց իրականացնել միջազգային չափանիշներին համապատասխանող ընտրություններ», սա էր նրանց ընդհանուր եզրակացությունը: Որպես լուրջ խախտումներ նրանք արձանագրել են տեղական ընտրական հանձնաժողովներում անդամակցության առք ու վաճառքը, բացահայտ քաղաքական մրցակցության պակասը, միտումնավոր խեղաթյուրումներն ընտրացուցակներում եւ այլն: Դիտորդների աչքից չէին վրիպել նաեւ զինծառայողների ու փախստականների անօրինական քվեարկության փաստերը, ընդ որում, առաջինների կամքին բացահայտ ճնշում են գործադրել՝ հուշելով, թե ում օգտին պիտի քվեարկեն: Արձանագրվել են քվեատուփերն ապօրինի քվեաթերթիկներ լցնելու եւ ընտրացուցակներն ուշացումով փակցնելու փաստերը: «Նմանօրինակ բոլոր դեպքերը հետաքննություն են պահանջում, քանզի դեռեւս պիտի պարզենք, թե խախտումները հատկապես ինչ չափով են ազդել ընտրությունների արդյունքներին», զգուշացրեց պատվիրակության ղեկավարը՝ դեսպան Լեդսկին: Մասնավորապես զինծառայողների չեզոքության վերաբերյալ կառավարությունը հստակ պարտավորություններ էր ստանձնել, որոնք չպահպանվեցին:

Չմոռացվեցին նաեւ ձեռքբերումները, որոնք դիտարկվել էին նախորդ ընտրությունների համեմատ: Դրանցից էին, օրինակ, քարոզարշավում կուսակցություններին ընձեռված հավասար իրավունքները, ԶԼՄ-ների նախընտրական եւ ընտրությունների փուլերի օբյեկտիվ լուսաբանումը: Ընտրական օրենսգրքում դիտորդները բարելավումներ էին նկատել, թեեւ չժխտեցին այն կարծիքը, թե օրենսգիրքը լուրջ բարեփոխումների կարիք ունի, իսկ բարեփոխմանն ուղղված քննարկումներին, ըստ դիտորդների, պիտի մասնակցեն ոչ միայն խորհրդարանական, այլեւ ընտրություններում պարտված կուսակցությունները:

Առաջարկությունների թվում, որոնք շարադրեց պատվիրակությունը, հատուկ կարեւորություն էր տրված ընտրացուցակներին. «Հարկ է, որ դրանք կազմելու պատասխանատվությունը հանձնվի Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովին, իսկ քաղաքական կուսակցությունները ցուցակներին ծանոթանալու հնարավորություն ունենան դեռեւս մինչ ընտրությունները»: Որպես վերջաբան նշենք, որ բոլոր վերը շարադրված առաջարկություններին ու անօրինականություններին ինքներս էլ ենք տեղյակ, սակայն ի՞նչ օգուտ...

ԱՆՈՒՇ ԲԱԲԱՅԱՆ

Մարդասիրական առաքելությամբ ԼՂՀ-ում են մի խումբ ամերիկահայ բարերարներ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 1 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանը մայիսի 31-ին ընդունեց բարեգործական առաքելությամբ Արցախ ժամանած մի խումբ ամերիկահայ բարերարների, այդ թվում Հայ կրթական հիմնարկության վարչության անդամների:

ԼՂՀ նախագահի մամուլի ծառայության հաղորդման համաձայն, նրանց ժամանումը ԼՂՀ նախագահ Ա. Ղուկասյանի այս տարվա մարտ ամսին ԱՄՆ կատարած այցի շրջանակներում հայկական համայնքի ներկայացուցիչների հետ ունեցած բազմաթիվ հանդիպումների ժամանակ ձեռք բերված պայմանավորվածությունների արդյունքն է:

Հյուրերի խոսքերով, Ամերիկայում հանդիպումներից հետո են իրենք որոշում կայացրել մասնակցելու ԼՂՀ-ում մարդասիրական խոշոր ծրագրի իրագործմանը: Արդեն այսօր Թուֆենկյան եւ Շիրվանյան ամուսինները պատրաստակամություն են հայտնել ապահովելու մայրաքաղաքի թիվ 3 եւ թիվ 4 դպրոցների կապիտալ վերանորոգումը՝ այդ ծրագրերում ներդնելով ավելի քան 250 հազար դոլար:

Գալուստ Փափազյանը եւ էլիզաբեթ Աղաբաբյանը տեղեկացրին նաեւ հանրապետության կրթական համակարգի կարիքների համար 40 հազար դոլարի հատկացումներ կատարելու վերաբերյալ Հայ կրթական հիմնարկության վարչության որոշման մասին:

ԼՂՀ նախագահն ընդգծեց, որ բարձր է գնահատում հյուրերի անձնական մասնակցությունը հանրապետության սոցիալ-տնտեսական խնդիրների լուծման գործում եւ Արցախին օգնելու Սփյուռքի պատրաստակամությունը ԱՄՆ կատարած իր այցի ամենանշանակալից արդյունքներից մեկն է համարում:

Այդ առիթով նա տեղեկացրեց հայտնի բարերար Լուիզ-Սիմոն Մանուկյանի վերջերս Ստեփանակերտ կատարած այցելության մասին: Նախագահի հետ հանդիպման ժամանակ նա վերստին պատրաստակամություն է հայտնել մարդասիրական ծրագրերի իրականացման համար հատկացնել ավելի քան 1 մլն դոլար:

Հյուրերը նշեցին, որ այս այցելությունը ԼՂՀ իրենց գործունեության սկիզբն է միայն եւ մտադիր են շարունակել բարեգործական առաքելությունը, դրանով իսկ հնարավորինս իրենց մասնակցությունը բերելով Արցախի վերածննդին: Պրն. Շիրվանյանը շեշտեց, որ իրենց հիմնական նպատակը Սփյուռք-Արցախ կապերի ամրապնդմանն աջակցելն է եւ հույս հայտնեց, որ հայկական համայնքի ներկայացուցիչներից շատերը անպայման կհետեւեն իրենց օրինակին:

3,5 միլիոնի ԱՄՆ բժշկական օգնություն

ԵՐԵՎԱՆ, 1 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Համաձայն Հայաստանում ԱՄՆ-ի դեսպանատան մամուլի ծառայության հաղորդագրության, հունիսի 2-ին Երեւան կժամանի ԱՄՆ հումանիտար բժշկական օգնության ինքնաթիռը, բերելով դեղորայք եւ բժշկական պարագաներ, որոնց ընդհանուր արժեքը կազմում է ԱՄՆ 3,5 միլիոն դոլար:

«Այս մարդասիրական օգնության ծրագրի նպատակն է դեղորայք եւ բժշկական պարագաներ տրամադրել Հայաստանին՝ բավարարելու բնակչության բժշկական կարիքները եւ միեւնույն ժամանակ աջակցելու Առողջապահության նախարարությանը Հայաստանի քաղաքացիներին առողջապահական ծառայություններ մատուցելու հարցում», ասված է հաղորդագրությունում: Դեսպանատունը հայտնում է նաեւ, որ այս ծրագիրը ամբողջությամբ համակարգվում է եւ իրականացվում Հայաստանի Առողջապահության նախարարության հետ համատեղ:

ԱՄՆ դեսպանատան մամուլի ծառայությունը հիշեցնում է, որ հիշյալ ծրագրով առաջին ինքնաթիռը Երեւան է ժամանել ապրիլի 28-ին՝ բերելով 2,2 միլիոն դոլար արժողությամբ դեղորայք եւ բժշկական պարագաներ:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ը տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 529353, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՀԱԿՈԲՅԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՈՐՅԱՆ /հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն /562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածք
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN /phone 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

Հետերկրաշարժյան Գյումրիում շարունակում է խնդիր մնալ շատ ընտանիքների հաշվառման եւ փաստացի բնակության հասցեների անհամապատասխանությունը, որը սովորաբար լուրջ դժվարություններ է հարուցում ընտրողների ցուցակները կազմելիս: Այս հանգամանքը կարելի էր հասկանալ եւ ըմբռնել, եթե այդ ցուցակները վերլացնելով, որ նա քվեաթերթիկում 5-րդն էր: 62/1177 տեղամասում, որտեղ եղանք ժամը 12-ից անց, 2026 ընտրողներից արդեն քվեարկել էին 400-ը: Դիտորդները քվեարկության ընթացքի մասին որեւէ դիտողություն չարեցին: Այստեղ հանդիպեցինք նաեւ ԵԱՀԿ երկու դիտորդների, որոնք մեր հարցին սիրալիր պատասխանեցին, որ որեւէ բան ասելը դեռ ընտրողներ դուրս են մնացել ընտրացուցակներից: Իսկ մեր կարծիքով ամենաարտառոցը տեղի ունեցավ նույնի 1208 ընտրատեղամասում: Այն դեպքում, երբ դրա իրավունքն ունեցող շատ ու շատ գյումրեցիներ, չգիտես ում մեղքով, հանիրավի զրկվեցին այդ օրը քվեարկելու հնարավորությունից, այս տեղամասի հանձնաժողովի նախագահ Հասմիկ Պետրոսյանը քվեարկել թույլ տվեց այստեղ բնակվող, բայց ՌԴ քաղաքացի անձին:

ԳՅՈՒՄՐԻ

Երբ այլ երկրի քաղաքացուն թույլ է տրվում քվեարկել, իսկ ՀՀ շատ քաղաքացիների՝ ոչ

տարեցտարի, ընտրությունից ընտրություն սրբագրվեին, հստակեցվեին, եւ ոչ թե ընդհակառակը: Մինչդեռ այս անգամվա ցուցակների խճճվածությունն ու խայտառակ վիճակը, չնայած քաղաքապետարանի համապատասխան բաժնում դրանց վրա կատարված աշխատանքին, պարզապես հուսահատեցնող էր: Խնդիրն առավել ցավագին էր դրսեւորվում լրացուցիչ ցուցակների բացակայության պայմաններում: Իսկ եթե այս անգամ դա նաեւ, ինչպես պարզվեց, միայն Գյումրիի ցավը չէր, ուրեմն լուրջ հետեւություն անելու կարիք հաստատ կա: Կարելի է ենթադրել, օրինակ, ընտրացուցակների նման խճճվածության երեք հնարավոր պատճառ՝ կամ տեխնիկական, մեխանիկական (կապված մասնավորապես համակարգչային մշակման ներդրման հետ) սխալանք ու դժվարություններ, կամ գործն իրականացնող մարդկանց անկարողություն ու անփութություն, կամ վերջիններիս վրա ճնշում, քաղաքական պատվեր: Թվում է՝ բոլոր դեպքերում պատասխանատվությունը վերջին հաշվով ընկնում է հանրապետությունում այսօր կառավարող քաղաքական ուժի վրա:

Իսկ դասական շատերը չեն էլ դիմում: Առաջին անգամ ընտրող իմ դստեր անունը եւս ցուցակում չգիտես ինչու չկար, թեեւ նախնականում եղել էր: Նա պետք է քվեարկեր Գյումրիի 62/1179 ընտրական տեղամասում: Այստեղ մեր այցելության պահին ուրիշ «մանր» ընտրախախտումներ եւս կարելի էր նկատել նույնիսկ առանց քվեարկության սենյակ մտնելու: Մուտքի մոտ հավաքված մի խումբ մարդիկ չէին շտապում հեռանալ: «Խոսուն» էին թեեւ այն կողմ կանգնած ավտոբուսը, մարդատար «ՌԱԶ» մեքենան: Իսկ միջանցքում նաեւ բավականին տարիքով մի «խորհրդատուի» հանդիպեցինք, որն իրեն ծանոթ կնոջը հորդորում էր ընտրել Թադեւոսյան Մարտինին ա-

շատ վաղ է: Ընտրության ընթացքը փոքր-ինչ նյարդային էր 63-րդ ընտրատարածքի 1193 թվակիր տեղամասում, որի պատճառը թերեւս մարդկանց կուտակումներն էին ինչպես քվեարկության սենյակում, այնպես էլ շենքի բակի մուտքի մոտ: Այստեղ ԱԻՄ-ի մարզային կառույցի ղեկավարն ասաց, որ մեկի ծեծին բռնել է ընտրության սենյակից դուրս բերվող քվեաթերթիկ: Իսկ ահա նույն տարածքի 1187 տեղամասում, մեր տպավորությամբ, ամեն ինչ ընթանում էր հանգիստ, տրամադրող մթնոլորտում: Այստեղ քվեարկվող թեկնածու Մարգարիտ Մարգարյանի վստահված անձ, կոմունիստ Միխայիլ Մարգարյանը արտահայտելով իր գոհունակությունը, նշեց նույնիսկ հերթապահ ոստիկան, ավագ լեյտենանտ Անուշավան Ղարագյոզյանի բարեկիրթ եւ համեստ պահվածքը: Ի դեպ, նույնը նկատեցինք մեր այցելած բոլոր ընտրատեղամասերում:

Մեր այցելության ժամանակ քվեարկությունը հանգիստ էր ընթանում 63/1191, 63/1189 (թեեւ այստեղ զգալի նեղվածք էր) տեղամասերում: Այս վերջինում վստահված անձ Սուսաննա Եղոյանը, որ նկատելի այալրջությամբ հետեւում էր քվեարկության ընթացքին, մեզ ներկայացրեց իր մի շարք դիտողությունները: Ըստ նրա, այստեղ եղել են քվեարկությունից հետո ընտրողների անձնագրերի վերջին էջում կնիք չդնելու (նման կարգ սահմանվել էր Գյումրիում ընտրողների համար, կրկնակի քվեարկությունները բացառելու համար), պաշին փակցված եւ հանձնաժողովի սեղանին դրված ցուցակներում անհամապատասխանության, ինքնուրույն քվեարկելու անընդունակ ծերերի հարցում երկակի մոտեցման դեպքեր: 64-րդ ընտրատարածքի 1209 տեղամասում հանձնաժողովի նախագահ Ռուզան Գրիգորյանը մեզ տեղեկացրեց, որ տեղամասի տարածքում բնակվող թվով 5 շենքերի միկ Պետրոսյանը քվեարկել թույլ տվեց այստեղ բնակվող, բայց ՌԴ քաղաքացի անձին:

Իսկ ընդհանուր առմամբ մեր այցելած նշված եւ այլ ընտրատեղամասերում հիմնականում պահպանվում էին օրենքի պահանջները: Հուսանք, որ գոնե այս անգամ այդ տպավորությունը խաբուսիկ չի լինի:

Ցավոք, ընտրություններից նույնիսկ 2 օր հետո, ժամը 16:30-ին, Շիրակի մարզային ընտրական հանձնաժողովում չկարողացան «Ազգին» տրամադրել ընտրությունների նախնական պաշտոնական արդյունքները: Որքան կարելի էր հասկանալ, ամփոփումը դեռ չէին ավարտել, եւ լարված աշխատում էին: Իսկ այնտեղ ներկա անհրաժեշտ մեկը մեզ նույնիսկ խորհուրդ տվեց հանձնաժողովի անդամներին «չեղել» աշխատանքից: Իհարկե, նման խորհուրդ չէին տալիս նույն պահին այդտեղ ներկա մարզպետի պաշտոնակատարին: Ինչեւէ, ըստ ոչ պաշտոնական նախնական արդյունքների, Գյումրիի 61-64-րդ մեծամասնական ընտրատարածքներում ԱԺ պատգամավորներ են ընտրվել Սուքիաս Ավետիսյանը, Վարդեւան Գրիգորյանը, Մարգարիտ Մարգարյանը եւ Մարտին Սուքիասյանը, մարզի մյուս 3 տարածքներում՝ Միսակ Մկրտչյանը, Սամվել Սաղաթելյանը, Սամվել Ավետիսյանը: Ըստ նույն, դեռեւս չճշտված տվյալների, Գյումրիում համամասնական ընտրակարգով առավել շատ ձայներ ստացել են «Միասնություն» դաշինքը (26,35 տոկոս), Հաղկոմկուսը (16,38), «Արժանապատիվ ապագան» (11,65), մարզի մյուս համայնքներում՝ «Միասնությունը» (24, 23 տոկոս), կոմունիստները (16,3), «Արժանապատիվ ապագան» (8,63), ՀՅԴ-ն (5,7 տոկոս):

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ,
Գյումրի

Ընտրացուցակային խառնաշփոթը համայնքների ղեկավարների մեղսակցությո՞ւնն է թեկնածուների

ԵՐԵՎԱՆ, 1 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանում խորհրդարանական ընտրությունների նախօրեին ստեղծվել էր ցայտնոտային վիճակ, տեղի ունեցան քաղաքացիների քաղաքացիական եւ քաղաքական իրավունքների զանգվածային խախտումներ, իսկ նրանք, ովքեր պետք է պատասխանատվություն կրեին, փաստորեն ազատված են դրանից օրինական կարգով: «Նոյյան տապանի» թղթակցի հետ զրույցի ժամանակ այսպիսի կարծիք արտահայտեց «Ավանգարդ» հումանիտար ուսումնասիրությունների կենտրոն իրավապաշտպան կազմակերպության նախագահ Էդուարդ Սամիկոնյանը:

Ըստ նրա, ՀՀ Ընտրական օրենսգրքում «անհամապատասխանություններ կան», «եթե ընտրությունները գտնվում են ընտրական հանձնաժողովների պատասխանատվության ոլորտում, ապա ինչո՞ւ է ցուցակների կազմման համար պատասխանատվությունը դրված համայնքների ղեկավարների վրա»: Մյուս կողմից, ընդգծեց պրն. Սամիկոնյանը, օրենքով նախատեսված քրեական պատասխանատվությունը ընտրական գործընթացում խախտումների համար դրված է ոչ համայնքների ղեկավարների վրա, ոչ էլ ընտրական հանձնաժողովների վրա, այլ վերացական «պատասխանատու պաշտոնատար անձանց» վրա:

Այն, որ հենց ցուցակները կլինեն ընտրությունների թույլ տեղը, ըստ Սամիկոնյանի, պարզ էր մինչեւ ընտրությունները՝ քաղաքացիների, քաղաքական ուժերի ներկայացուցիչների, թեկնածուների վստահված անձանց հայտարարություններից:

«Ավանգարդ» կենտրոնի նախագահը չբացառեց այն հնարավորությունը, որ ցուցակների հետ կապված խառնաշփոթը համայնքների ղեկավարների յուրատեսակ մեղսակցությունն է պատգամավորության թեկնածուների կողմից «նախընտրական ծառայությունների» ցուցաբերման համար, օրինակ՝ բակերի եւ փողոցների համատարած ասֆալտապատման դիմաց:

Իրավապաշտպանների կասկածն է հարուցել նաեւ դասարաններում քննված ընտրացուցակներին առնչվող հայցերի հսկայական քանակը՝ 22 հազար, այն ժամանակ, երբ դատարան դիմելու հիմնական հոսքը բաժին է ընկել մեկ օրվա՝ մայիսի 30-ին:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Երեւանի քաղաքային էլեկտրացանցի սեփականաշնորհումը չափազանց բարդ խնդիր է

ԵՐԵՎԱՆ, ՀՈՒՆԻՍ, ՍՆԱՐՔ: «Երեւանի քաղաքային էլեկտրացանցի սեփականաշնորհումը չափազանց բարդ խնդիր է», հայտարարել է Հայաստանի էներգետիկայի փոխնախարար Կարեն Գալստյանը: Նրա ասելով, պետական սեփականության օբյեկտների սեփականաշնորհման ծրագրի համաձայն, օբյեկտի վաճառքը պետք է իրականացվի ընթացիկ տարում, սակայն, Արմենտել» ընկերության եւ Երեւանի կոնյակի գործարանի առնչությամբ բարձրացված աղմուկի ֆոնի վրա էներգետիկայի նախարարությունը մտադիր է հասարակական հնչողություն հաղորդել Երեւանի քաղաքային էլեկտրացանցի սեփականաշնորհմանը: «Հենց Հայաստանի հասարակայնությունը պետք է այդ հարցի շուրջ որոշակի որոշում կայացնի», հայտարարեց Գալստյանը: Ինչեւէ, փոխնախարարն ընդգծեց, որ, այնուամենայնիվ, անց է կացվում սեփականաշնորհման նախապատրաստում, սակայն «առայժմ պարզ չէ, թե դա երբ տեղի կունենա»:

Իջեւանում սպանվել է ոսկերչական խանութի վաճառողուհին

ԻՋԵՎԱՆ, 1 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հունիսի 1-ի առավոտյան, ժամը 10-11-ի սահմաններում Իջեւանի Ազատության փողոցի բնակելի շենքի առաջին հարկում գտնվող Երեւանի ոսկերչական գործարանի ֆիրմային խանութում անհայտ անձի կողմից սպանվել է վաճառողուհի Խանում Չիբուխչյանը: Ոչ պաշտոնական աղբյուրներից ԱՐՄԵՆՊՐԵՍԻ թղթակցին հայտնի է դարձել, որ չարագործը սպանությունն իրագործել է անծայն ատրճանակի եւ դանակի գործադրմամբ եւ դիմել փախուստի: Հարուցված քրեական գործով մարզի իրավապահ մարմինները կատարում են նախաքննություն:

Հարուցվել է 7 քրեական գործ

ԵՐԵՎԱՆ, 1 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ ԱԺ պատգամավորների ընտրության քարոզարշավի ընթացքում ստացված բողոքների, մամուլի հրապարակումների հիման վրա ՀՀ դատախազության կողմից հարուցվել է 7 քրեական գործ, մյուս դեպքերով նյութերի նախապատրաստումը եւ ստուգումները ընթացքի մեջ են, երկու դեպքով քրեական գործի հարուցումը մերժվել է հանցակազմի բացակայության պատճառով: Այս մասին հայտնեցին ՀՀ գլխավոր դատախազության հասարակական կապերի եւ լրատվության բաժնից: Մայիսի 30-ին՝ ՀՀ ԱԺ պատգամավորների ընտրության օրը, դատախազությունում ստացված հաղորդումներով եւ ահազանգերով նյութեր են նախապատրաստվում, կատարվում ստուգումներ, եւ արդյունքներով կկայացվեն համապատասխան որոշումներ:

ԱՐՄԱՎԻՐ

Թեկնածուի վստահված անձի դիմումը՝ 38-րդ ընտրատարածքում ընտրացուցակի վրա սոսնձվել են նորերը

ԵՐԵՎԱՆ, 1 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Ես պաշտոնապես հայտարարում եմ, որ ընտրությունները Արմավիրի մարզի թիվ 38 ընտրատարածքում անվավեր են, քանի որ դրանք անցել են տեղական իշխանությունների ճնշման տակ», այս մասին հայտարարեց 38-րդ ընտրատարածքում պատգամավորության թեկնածու Լեւոն Էյրամջյանցի (անկուսակցական, քվեարկվում էր ՀՅԴ աջակցությամբ) նախընտրական շտաբի նախագահ Գառնիկ Առաքելյանը:

Ըստ նրա, հատուկ ուշադրության է արժանի այն փաստը, որ Արմավիրի մարզի 38-րդ ընտրատարածքի ընտրական տեղամասերի գերակշիռ մեծամասնությունում մայիսի 29-30-ի գիշերը նախապես փակցված ընտրացուցակների վրա սոսնձվել են նորերը, ընդ որում՝ վերջինները տպվել են արդեն ընտրությունների օրվա վերջին:

Պրն. Առաքելյանը հայտարարեց, որ իր ղեկավարած շտաբն ունի տեսաժապավեն, որի վրա դրոշմված են այդ «կրկնակի ցուցակները»: Բացի այդ, ըստ նրա, շտաբի տրամադրության տակ կա նաեւ այլ տեսաժապավեն, որի վրա նկարահանված է մի շարք ընտրողների քվեարկությունը 0615/38 տեղամասում, որի ընթացքում որպես փաստաթուղթ ներկայացվել են անձնագրերի պատճենները:

«ԱԻՄ+» դաշինքից պատգամավորության թեկնածու Գուրգեն Մարտիրոսյանը, որը քվեարկվում էր նույն ընտրատարածքում, հաստատեց բոլոր թեկնածուների վրա, բացառությամբ «Միասնություն» դաշինքի ներկայացուցիչ Սամսոն Մարզոյանի եւ մարզային վարչակազմի աշխատակից Ռաֆայել Սահակյանի, տեղական իշխանությունների կողմից ճնշում գործադրելու փորձերի առկայությունը: Պրն. Մարտիրոսյանը նաեւ իր տարակուսանքն արտահայտեց «կրկնակի ցուցակների» առնչությամբ: Ըստ նրա, միամտություն կլիներ կարծել, որ նոր իշխանությունները կպահպանեն ազատ եւ արդար ընտրություններ, քանի որ իշխանության փոփոխությունը կատարվել է միայն «ամենավերեւում», իսկ իշխանության մնացած ներկայացուցիչները «մի նավից մյուսն են տեղափոխվում»:

ԿԸՀ-ի նախնական տվյալների համաձայն, թիվ 38 ընտրատարածքից պատգամավոր է ընտրվել Սամսոն Մարզոյանը:

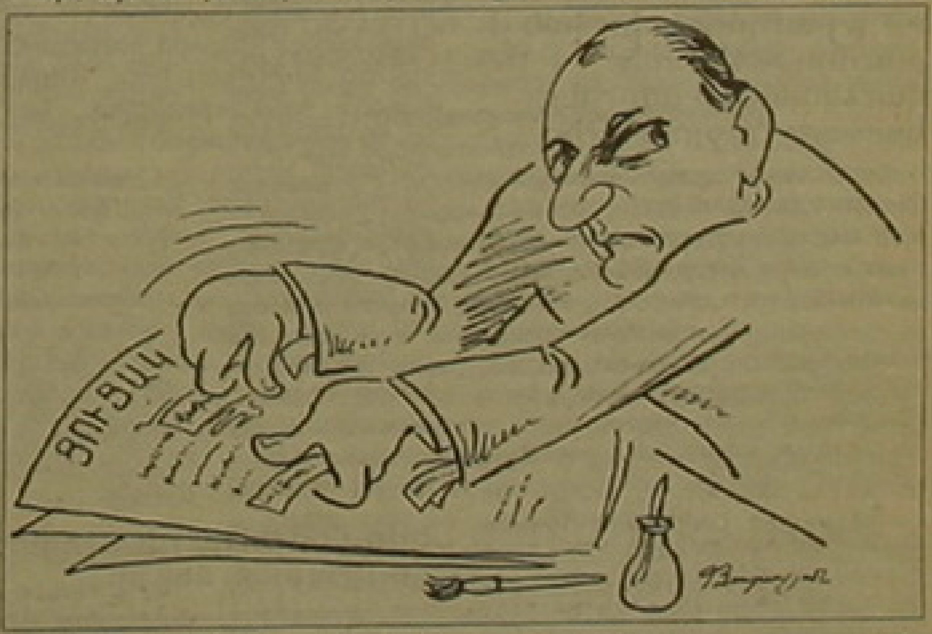

digitised by A.R.A.R.@

ԱՍՈՒԼԻՍ

Պայքար, պայքար... մինչեւ Ստրասբուրգ

Պարույր Հայրիկյանն, ինչպես միշտ, առաջինն արձագանքեց մայիսի 30-ի ընտրությունների անախորժ «ֆինդեբրույուրտրիզին» երեկ ԻՄ գրասենյակում հրավիրված մամուլի ասուլիսում ընտրացուցակային աննախադեպ շիլաշփոթը մարդու իրավունքների զանգվածային ոտնահարում հռչակելով: Իբրեւ հակաժողովրդավարական «նուրբ դավադրությունը» բացահայտելու առաջին քայլ, Հայրիկյանը ԻՄ գրասենյակ (գրանցվելու եւ հետագայում վկայություններ տալու) է հրավիրում բոլոր այն քաղաքացիներին, ովքեր զրկվել են ձայնի, ԻՄ նախագահի խոսքերով՝ ինքնորոշման սուրբ իրավունքից, քանզի չի կարող անտարբեր մնալ հազարավոր քաղաքացիների «քաղաքական ոչնչացման» փաստի նկատմամբ (քաղաքականապես ոչնչացվածների թիվը, ԻՄ համեստ հաշվարկներով հասնում է 100 հազարի սահմանագիծը): Հայրիկյանն, ինչպես հայտնի է, դիմել էր ԿԸՀ՝ պահանջելով անվավեր ճանաչել ընտրությունները, օրերս մտադիր է դիմել ՍԴ, հաջողության չհասնելու դեպքում խնդիրը միջազգայնացնել Ստրասբուրգի մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանում:

Ընտրացուցակային սադրանքը, Պարույր Հայրիկյանի համոզմամբ, ուղղված էր ԱԻՄ-ի դեմ. վկա՝ ոմն պաշտոնյայի «ուղղակի խոստովանությունը» ԱԻՄ-ի համակիրներին ընտրացուցակներից հանելու հրահանգի վերաբերյալ («Փորձում ենք համոզել, որ վկայություն տա ՍԴ-ում», ասաց ԻՄ նախագահը), բազմաթիվ աիմականներ եւ նրանց ընտանիքի անդամներ դուրս են մնացել ցուցակներից, օրինակ, Վլադիմիր Գրիգորյանը, «Հայրենիք-Սփյուռք» միության նախագահ Հրաչ Տեր-Եսայանի կինը, Մեխակ Գաբրիելյանի շենքը, 1500 քաղաքացի Ներսես Զեյնալվանդյանի տեղամասից եւ այլն:

ԻՄ-ը բարդույթավորված չէ բարդույթավորված վարձկանների ողորմելի հայտարարություններից

Հավաստեց Պարույր Հայրիկյանը, նկատի առնելով ԿԸՀ-ում «Միասնության» ներկայացուցիչ Ալոշ Սարգսյանին, որը ընտրություններն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ ԻՄ հայտարարությունը բացատրել էր 5 տոկոսը չհաղթահարելու մասին կուսակցության նախնական տեղեկություններով: Եթե Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը Դաշնակցությունը փակում էր նախնադարյան մեթոդներով, ապա բարդույթավորված, նախանձոտ քաղաքական գործիչների մի խումբ այսօր փորձում է ոչնչացնել այն քաղաքական ուժը, որի ստվերում իրենք զրո են դառնում, վերաձեւել պատմությունը, պնդեց Հայրիկյանը. «ՀՀՇ-ն հայտարարում է, թե Ազգային միացյալ կուսակցությունն իրենք են հիմնել, իսկ հիմա դաշինք են կազմել Կարեն Դեմիրճյանի հետ, որը 70-ականներին Մոսկվայի ԿԳԲ-ի միջոցով պայքարում էր հայ ժողովրդի դեմ» (Հայրիկյանը ցանկացողներին պատրաստ է տրամադրել Դեմիրճյանին «մերկացնող» փաստաթղթերի փաթեթը):

Ո՞ւմ էր պետք ցուցակների կեղծումը

Լրագրողների հարցը կանխելով, հարցրեց Հայրիկյանը եւ պատասխանեց. Առաջին. նրանց, ովքեր փորձում են խեղաթյուրել, արժեզրկել մեր ճշմարիտ պատմությունը, երկրորդ. անցյալ իշխանություններին, որ կուզեին ընտրությունները քաոսի վերածել, երրորդ (Հայրիկյանը սա ցավով է ասում). հանրապետության նախագահին, եթե նա բարդույթավորված է (Հայրիկյանն առայժմ նման բան չի նկատել եւ ասում է միայն անաչառ լինելու համար) եւ վախենում է լեգիտիմ պառլամենտի լեգիտիմ մեծամասնությունից (ասուլիսից հետո, «Ազգի» հարցին պատասխանելով, Հայրիկյանն անհավանական համարեց այդ վարկածը), չորրորդ. վարչապետին «անարդար ընտրված խորհրդարանից» պաշտպանվելու համար: Հայաստանում տեղի է ունեցել անարդարություն եւ քաղաքականապես բարոյական որեւէ գործիչ չպետք է զոհանա պատգամավորական աթոռին նստելով, քանզի նոր խորհրդարանը, Բագրատյանի կանխատեսմանը հակառակ, ոչ թե «գողականների», այլ «մարաղյորների» խորհրդարան է լինելու:

Եվրախորհրդի դիտորդները մոլորության մեջ են

Հայրիկյանն այսպես բացատրեց Եվրախորհրդի դիտորդների համեմատաբար նպաստավոր եզրակացությունն ընտրությունների ընթացքի վերաբերյալ. նրանք պարզապես չեն խորացել ընտրական գործընթացում: «Ի՞նչ ինչի՞ն է պետք, Հայաստանը կընդունվի՞, թե՞ չի ընդունվի Եվրախորհուրդ՝ միջազգային հանրությանը մոլորեցնելու միջոցով», ասաց նա: Ինչ վերաբերում է պաշտոններին, ապա նախագահի խորհրդականի պաշտոնից ինքն արդեն իսկ հրաժարվել է, սակայն կշարունակի գլխավորել սահմանադրական բարեփոխումների եւ մարդու իրավունքների նախագահին կից հանձնաժողովները, քանի դեռ օգտակար է համարում այդ գործունեությունը: ԻՄ նախագահը կտրականապես հերքեց նախագահի հետ համագործակցելու պատճառով քվեներ կորցրած լինելու վարկածը, քանզի այդ չափանիշով Դաշնակցությունը, «Միասնությունը», «Օրինաց երկիրը» եւ շատ ուրիշներ, նրա համոզմամբ, զրո տոկոս կստանային:

Հետագա հնարավոր գործընթացներին անդրադառնալով, Հայրիկյանը խոսեց «դրական զարգացումների» մասին. ընտրությունները համարվում են անվավեր, հրավիրվում է ԱԺ արտահերթ նիստ, որն արագորեն ընդունում է ընտրացուցակների ձեւավորման ԻՄ առաջարկած տարբերակը, նշանակում նոր ընտրություններ: Հակառակ դեպքում, վերլուծելով քաղաքացիների ընտրելու իրավունքի ոտնահարման փաստերը եւ մեծամասնական-համամասնական մանդատների քաղաքացիների ձայների իրավահավասարությանը հակասող հարաբերակցության աննպատակահարմարությունը, Սահմանադրական դատարանը ընտրությունները անվավեր է ճանաչում: Այդ հարցում վերջինիս, ըստ Հայրիկյանի, կօգնեն հազարավոր քաղաքացիներ հավաքվելով դատարանի մոտ:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԿՈՏԱՅՔ

«Ազատ ու արդար» ընտրությունների պատկերը մեկ ընտրատարածքի օրինակով

Ո՞վ է տնօրինում ընտրացուցակները

Մինչեւ մայիսի վերջերին իշխանությունների կողմից երաշխավորվող ազատ ու արդար ընտրությունների տեսլականն ի չիք դարձավ վերջին օրերին: Անբնական կլիներ եւ ոչ ոք հավաստացած չէր, թե տեղական ինքնակառավարման մարմինները չեզոք դիրք կգրավեն կամ մինչեւ վերջ կկարողանան ստվերել իրենց գործողությունները: Գյուղապետներին հանձնարարականներ վաղուց էին տրված, սակայն նախորդ ընտրությունների բացահայտ ու գռեհիկ մեթոդներն այս անգամ չէին կիրառվում (հետագայում պարզվեց, թե ինչու): Ինձ հայտնի դեպքերից կարծես միայն Կոտայքի մարզպետը բավարարված չէր նրանց դանդաղկոտությունից: Ընտրություններից երկու օր առաջ նա անձամբ գնաց Գառնի եւ համագյուղացիներին կոչ արեց քվեարկել «Միասնության» ու ՀԺԿ թեկնածու Սմբատ Եղիազարյանի օգտին:

Չնայած ՀՀ նախագահի հավաստիացումներին, թե օրինազանցությունները կդատապարտվեն եւ տեղական իշխանությունները պատասխանատվության կենթարկվեն կատարվածի համար՝ քվեացյալ էր: Փաստենք, որ ընտրական խախտումները կատարվել էին մինչեւ ընտրությունները՝ օրենսգրքով արգելված ընտրակաշառքի ձեւով: Ի տարբերություն տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործողությունների, որոնք աննկատ էին գործում, թեկնածուների կաշառատվության ձեւերը թափանցիկ էին ու բացահայտ: Սակայն դեռեւս հայտնի չէ պատասխանատվության ենթարկելու որեւէ դեպք: Օրինակ, թիվ 60 ընտրատարածքի պատգամավորն այնքան էր տարված «նախընտրական քարոզչության» իր որդեգրած տարբերակով, որ մոռացել էր գոնե մայիսի 30-ին այն դադարեցնելու: Օրվա կեսին նա չմոռացավ Գառնի տեղափոխել բազմամասներից մեկի համար խոստացված ջրի խողովակները: Եթե այդ գործողություններին լավատեղյակ էր հանրությունը, ուրեմն չէին կարող տեղյակ չլինել իրավապահ մարմինները:

Իսկ քվեարկությունն ընթանում էր օրինականության սահմաններում, եթե ընտրողին, իհարկե, քվեարկելու իրավունք տրվում էր: Հանրապետությունով մեկ գործված չարիքի՝ ընտրացուցակների խայտառակ պատկերն հայտնի է արդեն: Սկզբից եւեթ պարզ էր, որ օրենսգրքով սահմանված տարբերակը, երբ ընտրողն ինքը պետք է անունը ճշտի ցուցակում, գործող մեխանիզմ չէ: Սակայն չէինք կարող կանխատեսել անօրինականության սահմանը: Զանգվածաբար ոտնահարվում էր մարդու ընտրելու իրավունքը: Կատարվածից հետեւությունն այն է, որ քվեարկելու ցանկություն ունեցողները պետք է հայտ ներկայացնեին, եւ ըստ այդմ կկազմվեին ընտրացուցակները: Մինչդեռ ենթադրում էինք, որ «մինչեւ մայիսի 25-ը» նախատեսված էր բացառությունները ճշտելու համար: Ընտրացուցակները կոնկրետ պատասխանատուներ ունեն, որոնք պետք է որ պատասխանատվության ենթարկվեն կատարվածի համար: Նախագահական վերջին ընտրությունների ժամանակ ցուցակներում թույլ տրված աղավաղումներն ու բացթողումները շտկվում էին տեղում եւ տրամաբանությունը հուշում է, որ խորհրդարանական ընտրություններին դրանք պետք է ներկայացվեին առավել սրբագրված: Ընտրելու իրավունքը դատարանի միջոցով վերականգնելը նույնպես անկատար է: Եթե այդ ձեւը դժվար չէ քաղաքաբնակի համար, ապա ինչպես պետք է լուծվի մարզկենտրոնից կամ շրջկենտրոնից տասնյակ կիլոմետրեր հեռու գտնվող բնակիչների համար, որոնց դատարան հասնելն ու վերադարձն անգամ գործնականում անհնարին է: Ասացվում է, որ քվորումը հանելով հանդերձ ընտրողի ժամանակացությունն խոպան չէր կարեւորվել:

Ամեն ինչ արված էր չքվեարկելու համար, որն առավել գործնական իրականացնում էին հանձնաժողովի որոշ անդամներ: Ընտրելու իրավունքից մարդկանց զրկում էին զանգվածաբար, թեպետ օրենսգրքով ամրագրված է, որ «պետությունը հավասար պայմաններ է ապահովում քաղաքացիների ընտրական իրավունքի իրականացման համար»: Անգամ այն դեպքերում, երբ ընտրողի բոլոր տվյալներն ու հասցեն համընկնում էին, սակայն ընտրացուցակում նա ընդգրկված էր ամուսնական ազգանունով, կամ անճշտություն կար անվան ու ազգանվան մեջ: Անտեսվում էր նաեւ օրենքի այն կետը, ըստ որի անձը թեպետ հաշվառված չէ տվյալ վայրում, սակայն իրավունք ուներ քվեարկելու իր մշտական կամ ժամանակավոր բնակության վայրում, եթե անունն ընդգրկված է ցուցակում:

Նշված դեպքերի ականատես եղա թիվ 60 ընտրատարածքի հատկապես 1130 տեղամասում (Գառնի), ուր «Շամիրամի» ներկայացուցիչ, հանձնաժողովի անդամ Ռուզան Հակոբյանն իրեն ԿԸՀ նախագահ էր հռչակել: Վերը նշված դեպքերի համար գյուղապետն անձամբ ներկայացավ տեղամաս եւ իր կնիքով ու ստորագրությամբ վավերացրեց, որ բողոքողն իսկապես տվյալ անձն է, միեւնույնն է, նա թույլ չտվեց: Այդ «սկզբունքը» սակայն միշտ չէ, որ պահպանվում էր, եւ այն ստուգելու համար դիմեցի լրագրողական հնարանքի: Հանձնաժողովի կողմից «Միասնությանը» համակիր ընկալվող մի կնոջ, որը նույնպես ցուցակում ներկայացված էր ամուսնական ազգանունով, իսկ անձնագրում՝ օրիորդական, անաղմուկ թույլ տվեցին քվեարկել:

Օրվա վերջում ընտրատարածքի քվեարկության պատկերն առավել քան թափանցիկ դարձրեց տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործելաոճը: Նրանք հիմնականում չէին գործել մարզպետարանի հանձնարարությամբ, ինչպես նաեւ նրա օգտին, ում արժանավոր էին համարում: Թվական պատկերը ցույց տվեց, որ գյուղապետերն աշխատել էին երկու մրցակից կաշառատու թեկնածուների օգտին, որից ստացված հաղթանակը հավանաբար կներդնեն աշնանն անցկացվելիք տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններում:

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Ժամկետանց պատգամավորները դեռ կարող են մտնել պատմության մեջ

Բնության մեջ ամեն բան, ամեն մի ապրանք, երբ մոտենում է դրա օգտագործման ժամկետի ավարտը, սկսում է փոխել հատկությունները: Փոխվում է նաեւ տիրոջ վերաբերմունքը: Այդպես է նաեւ պատգամավորների պարագայում: Անհամեմատելի են նորընտիր, վստահ ու հանգիստ պատգամավորները եւ, այսպես ասած, ժամկետանցները՝ հիստերիկ եւ հուսահատ: Տերերի վերաբերմունքն էլ է ուրիշ, եթե, իհարկե, դրանք անտեր պատգամավորներ չեն: Պատգամավորներն էլ ունեն թարմանալու հատկություն, ինչպես, օրինակ, Ամերիկայից բերված հավի տոտիկները: Ասում են, թե այդ տոտիկները, որոնց ժողովուրդն անվանում է «Բուշի տոտիկներ», սկզբից, քանի դեռ թարմ են, վաճառվում են ԱՄՆ-ում, իսկ երբ դառնում են ժամկետանց, ենթարկվում են վերամշակման եւ ուղարկվում ԱՊՀ երկրներ: Վերամշակման ենթարկված ամերիկյան սենատորներ, կոնգրեսականներ եւ նահանգապետներ դեռեւս չեն առաքվում Հայաստան, չնայած մեր ընտրողներից շատերը դրանցից չէին հրաժարվի, եւ պատգամավորների շուկա ելած տեսականին կհարստանար:

Մինչ ընտրվելը թեկնածուները սիրում են խոստումներ տալ: Խոստանում են նույնիսկ սահմանափակել պատգամավորների արտոնություններն ու իրավունքները, հավասար դառնալ ընտրողներին: Օրինակ, վերացնել անձեռնմխելիությունը քրեական հանցանքներ կատարելու դեպքում կամ, նույնիսկ, ընդունել ետկանչի օրենք: Ընտրվելուց հետո, սակայն, ամեն ինչ փոխվում է, եւ մեր պատգամավորները չեն ցանկանում սահմանափակել իրենց ընձեռված հնարավորությունները: Մարդկայնորեն դա հասկանալի է: Չէ՞ որ պատգամավորն էլ մարդ է: Իսկ այ, որ ժամկետանց դարձած պատգամավորն ի վիճակի է մի պահ դառնալ վեհանձն եւ ընդունել նման օրենքներ, հնարավոր է թվում: Չէ՞ որ ժամկետանց պատգամավորն էլ է մարդ եւ ոչինչ մարդկային նրան խորթ չէ: Նա միանգամայն ունակ է նորընծա պատգամավորի գլխին օյին խաղալու: Այնպես որ, հույսը ժամկետանց պատգամավորներն են, որոնք այսօր այնքան են բարոյալքվել, որ չեն կարողանում նույնիսկ քվորում ապահովել: ԱԺ-ի իրավաբանական բաժնից մեզ հայտնեցին, որ մինչեւ հունիսի 9-ը, երբ կհավաքվեն նոր պատգամավորները, հների համար դեռ կա մեկ եռօրյայի հնարավորություն: Եվ հաջորդ երկուշաբթի նրանք հնարավորություն ունեն մեկ անգամ եւս հավաքվելու եւ ընդունելու օրենքներ: Խնդրենք ուրեմն ժամկետանցներին մեկ անգամ եւս հավաքվել, վերջին ճիգ քվեարկությունը կատարել եւ ոչ թե անցնել պատմության գիրկը, այլ մտնել պատմության մեջ:

Իսկ այն խոսակցությունները, թե արեւմտյան զարգացած երկրներում պատգամավորի ետկանչի մասին օրենք չկա, ուրեմն մեզ մոտ էլ չպետք է լինի, սին են: Արեւմուտքում վերամշակման ենթարկված «Բուշի տոտիկներ» էլ չեն օգտագործում եւ բենզինի հետ ջուր խառնելը եւ մյուս, մեզ համար սովորական դարձած մեքենայություններն էլ միայն վերջերս ենք սովորել: Սովորել ենք մեր ԱՊՀ-ից գաղթած մեր ճարպիկներից: Իսկ նրանց պաշտոնյաներն ու պատգամավորները նույնիսկ սուտ ասելու մեջ բռնվելու դեպքում են հեռանում կամ իմփիչմենթի ենթարկվում:

ԳՐԻԳՈՐ ԷՄԻՆ-ՏԵՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ընթացիկ

ԳՈՐԾԱՐՔ

Վաճառվեց DCI ադամանդի վերամշակման ձեռնարկությունը

DCI ադամանդի վերամշակման տեսական ձեռնարկությունը օրերս վաճառվեց մեծբրիտանական «Ֆուրֆանո լիմիթիդ» ընկերությանը: Վերջինս ադամանդագործության գերհսկա հարավաֆրիկյան «Դե Բիրս» սինդիկատի անդամներից է եւ զբաղվում է ադամանդի հումքի ներկրմամբ-արտահանմամբ աշխարհի բազմաթիվ երկրներ: Միջազգային մասնագետների գնահատմամբ DCI-ի վաճառքը բավականին հաջողակ գործարք է. ընկերության կողմից վճարվել է 3 մլն ԱՄՆ դոլար, որը կառավարության գնահատմամբ DCI-ի շուկայական մեթոդներով հաշվարկված իրական արժեքն է: Ինչպես տեղեկացրեց ՀՀ էկոնոմիկայի եւ ֆինանսների նախարարության իրավաբանական գլխավոր վարչության պետ Հայկ Դավթյանը, գնորդը պարտավորվել է առաջիկա մի քանի տարում ձեռնարկությունում կատարել 2,7 մլն դոլարի կապիտալ ներդրումներ կառավարության գանձարանից անմշակ ադամանդներ գնելու համար: Բացի այդ, վաճառքի պայմանագրի համաձայն, առաջիկա 5 տարիների ընթացքում «Ֆուրֆանոյի» կողմից ձեռնարկությունում կներդրվի եւս 40 մլն դոլար՝ ձեռնարկության տեխնիկական վերազինման, ինչպես նաեւ ադամանդի վերամշակման եւս 6 ձեռնարկությունների հումքի մատակարարման համար, ինչի շնորհիվ կբացվեն նոր աշխատատեղեր: Ի դեպ՝ պրն Դավթյանը հայտնեց մի հետաքրքիր մանրամասնություն, որը բավականին լույս է սփռում այս գործարքի շուրջ կատարված բանակցությունների վրա եւ թույլ է տալիս ենթադրելու, որ մինչեւ այժմ իրականացված եւ քննադատվող մյուս մասնավորեցման գործարքների համեմատ այս վերջինը թերեւս ամենահաջողակներից է: Փաստորեն գնորդը ՀՀ կառավարությանն առաջարկել է առաջիկա հինգ տարում կատարել վճարումները, որը, սակայն, չի ընդունվել: Փոխարենն անցել է ՀՀ կառավարության առաջարկած երկու տարբերակներից առաջինը, այն է կամ անհապաղ վճարել 3 մլն ԱՄՆ դոլար, կամ մինչեւ 2000 թվականը աստիճանաբար:

Ինչպես հայտնի է, DCI-ը ստեղծվել է մոտ ութ ամիս առաջ առանձնացվելով «Շողակն» ՊՓԲԸ-ից որպես ադամանդի հումքի վերամշակման առանձին ձեռնարկություն: Տեղեկացնենք նաեւ, որ գնորդի պարտավորություններից մեկն է կարճ ժամկետում ավելացնել պատրաստի արտադրանքի արտահանման ծավալները: DCI-ի գործադիր տնօրեն Գագիկ Աբրահամյանից տեղեկացանք, որ այս տարվա միայն առաջին եռամսյակում արտահանվել է մոտ 13 մլն դոլարի արտադրանք, եւ եթե մեծբրիտանական ընկերության պարտավորությունները ժամանակին կատարվեն, ապա դա շատ մոտ ապագայում կարող է կրկնապատկվել: Պրն Աբրահամյանը հայտնեց նաեւ, որ գործարանում վերջերս կատարված ներդրումներով արդեն իրականացվում է երկու մասնաճյուղերի միջազգային չափանիշներով շինարարություն, ինչպես նաեւ համակարգչային վերազինում:

Ի դեպ DCI-ի վաճառքի գործարքը կնքվել է մայիսի 21-ին, սակայն դրա մասին լայն տեղեկատվություն չի եղել, ինչը թերեւս կարելի է բացատրել ընտրարշավով՝ ընտրապայքարի մեջ մտած ուժերի համար լրացուցիչ թեմա չապահովելու նպատակով:

Գ. ՄԻՐՔՈՅԱՆ

Հ. Գ. Ինչպես հայտնի է, DCI-ի գործադիր տնօրեն Գ. Աբրահամյանը Վայոց ձորի թիվ 72 ընտրատարածքում առաջադրել էր իր թեկնածությունը: Նրա հավանական հաղթանակի մասին «Ազգն» արդեն անդրադարձել էր: ԿԸՀ պաշտոնական տեղեկատվությամբ՝ թիվ 72-ում ԱԺ պատգամավորության մանդատը շահել է Վ. Մաթեւոսյանը: Այդ առնչությամբ մենք դիմեցինք պրն Աբրահամյանին: Նա հարկ համարեց միայն տեղեկացնել, որ, տեսնելով տվյալ պայմաններում մրցակցելու անիմաստությունը, ինքն արդեն մայիսի 28-ից դադարեցրել էր իր շտաբների գործունեությունն ու ուղղակի «խաղից դուրս եկել»՝ ամբողջությամբ գործարարությամբ զբաղվելու նպատակով:

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ

Հունիսի մեկը երեխաների պաշտպանության օրն է

Ամռան առաջին օրը՝ հունիսի մեկը, երեխաների պաշտպանության օրն է, որն առաջին անգամ նշվել է 1950 թ. եւ այսօր նշվում է 51 երկրներում: Որքան բնական ու տրամաբանական է, որ երեխան հոգատարության, սիրո ու քնքշանքի կարիք ունի, նույնքան անհասկանալի, մի քիչ էլ անտրամաբանական է թվում, թե ինչու հատկապես մեկ օր պետք է հատկացնել երեխաների պաշտպանությանը, նրանք մեր ապագան են եւ 365 օր մեր ուշադրության կարիքն են զգում:

Վաղ առավոտից Երեւանի բոլոր համայնքներում տոնախմբություններ էին, իսկ քաղաքային հրապարակում խաղախանութը կալեյդոսկոպի մրցույթ էր կազմակերպել: Անմասն չէր մնացել մշակույթի նախարարությունը՝ «Մեկ ազգ, մեկ մշակույթ» համահայկական փառատոնի շրջանակներում կազմակերպելով ցուցահանդես՝ մշակույթի զարգացման հիմնադրամի ցուցասրահում: Ցուցահանդեսում ներկայացված էին Լոս Անջելեսի Արաբյան գեղագիտական կենտրոնի 22 սաների աշխատանքներ, իսկ Երեւանից՝ Արարատյան հայրապետական թեմի Նոր Նորքի եւ Արաբկիրի հայորդյաց տներից՝ 30 սաների նկարներն ու քանդակները: Ցուցահանդեսը բացեց եւ ողջունեց երեխաների հիմնադրամի տնօրեն Սամվել Մեսրոպյանը եւ տոնի կապակցությամբ մասնակիցներին ու բոլոր երեխաներին նվիրեց 15-ամյա Արփի Վարդանյանի «Մանտոֆոնով Չինո պապը» գրքույկը: Արփի Վարդանյանը սովորում է Նիկոլ Աղբալյանի անվան դպրոցում, շատ է սիրում նկարել ու ցուցահանդեսին ներկայացել էր երկու նկարով: Ի դեպ, իր այդ գրքույկի ձեւավորումը նույնպես Արփինն էր: Արփին հայտնի գեղանկարիչներ Բեկարյանների երրորդ սերունդն է եւ արդեն հասցրել է երեք մանկական հեքիաթ-պատմվածքների շարք հրատարակել:

Երկու տարի առաջ Ցյուրիխում բացվել էր Արփի Վարդանյանի առաջին անհատական ցուցահանդեսը, որտեղ ներկայացված 23 աշխատանքներ գնվել եւ Ցյուրիխի մանկական հիվանդանոցի պատերն են զարդարում մինչեւ այսօր: Ցյուրիխի մանկական կազմակերպությունն Արփիի առաջին գիրքը՝ «Ուրախ օդապարիկը» թարգմանել ու տպագրել է գերմաներեն եւ նվիրել երեխաներին: Ցուցահանդեսն առաջին իսկ հայացքից անկեղծ էր, տպավորիչ:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Մահացած զինվորի քեռու նամակը՝ Բոստոնից

Հարգելի պարոն Ավետիսյան.

Ուշադրությամբ կարդացի Ձեր հոդվածը՝ «Վասն ազգային բանակի», որտեղ դուք ներկայացնում եք իմ «Բաց նամակը»՝ ուղղված Նախագահ Ռ. Քոչարյանին եւ պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանին:

Ձեր հոդվածում շեշտում եք իմ ընդվզումը եւ ցավը իմ հարազատին կորցնելու առիթով եւ փորձում եք նկարագրել այդ տխուր դեպքերը որպես դժբախտ պատահարներ, ոչ թե սպանություններ: Իմ կողմից Ձեզ եմ ցավակցում, որ Դուք ապրելով Հայաստանում տասը տարուց ի վեր, չեք կարող տեսնել, թե ինչ է կատարվել եւ կատարվում այս 3 տարվա ընթացքում: Երբ որ թշնամին պարտության է մատնվել, մեր հայ զինվորները այլեւս չեն զոհվում պատերազմի դաշտում, այլ ամոթալի ծեծի եւ սպանությունների են ենթարկվում իրենց հրամանատարների կողմից կամ անմիջապես օժանդակությամբ: Դուք ասում եք՝ մեր բանակի մասին պետք է գրել ցավով եւ զգույշ, բուժող բժշկի պես:

Ես համաձայն չեմ այդպիսի զգուշությանը, որովհետեւ եկել է պահը, երբ բանակի մասին պետք է գրել եւ խոսել բարձրաձայն, ազնիվ, քննադատորեն: Հակառակ դեպքում մեր լռությամբ եւ անտարբերությամբ կստեղծվի քաոս, եւ սպանված զինվորների ընտանիքները, այլեւս չվստահելով քննչական մարմիններին եւ դատարանին, իրենք կկատարեն իրենց վրեժը այդ սպանողի նկատմամբ: Ձեզ երեւի ավելի շատ է անհանգստացնում «Միջազգային ներումի» Հելսինկյան խմբերի կարծիքը, քան թե այդ սպանված զինվորի ընտանիքի ողբերգական վիճակը:

Գուցե դուք փորձում եք փաստաբանի դեր խաղալ՝ պաշտպանելով տեսական շահերը, կշեռքին դնելով մեր ծեծված, սպանված հայ զինվորի կյանքը տրամադրվող միջազգային օգնության դիմաց: Իսկ ինչ եք կարծում, ո՞ւմ շահերն էին պաշտպանում այդ զոհված հայ զինվորները՝ Ամերիկայի՞, Եվրոպայի՞, թե՞ Հելսինկյան խմբերի, պատասխանը ինքներդ գիտեք՝ Հայոց պետության եւ հայ ժողովրդի:

Եթե կարծում եք, թե այդ 10-15 մլն դոլարի ուղարկված օգնությունը ավելի կարեւոր է, քան հայ զինվորի կյանքը, հարցրեք ինքներդ զոհվածների ծնողներին կամ էլ հայ ժողովրդին, նրանք Ձեզ շատ հստակ պատասխան կտան:

Ապրելով Հայաստանում, թերեւս ինձանից լավ գիտեք, թե այս 10 տարվա ընթացքում սփյուռքի եւ ամբողջ աշխարհի ուղարկած օգնությունների գրեթե 50 տոկոսը անհետացել է, որտեղ կամ ինչպես, եթե չգիտեք՝ կարդացեք յուրաքանչյուր հայկական թերթ, որտեղ կգտնեք պատասխանը:

Նաեւ շեշտում եք «Հայրենիք» թերթի խմբագրության անունը, որին փորձում եք վարկաբեկել, հարց դնելով, ո՞րն է այս բաց նամակի սփյուռքում հրապարակելու պատճառը: Պատասխանը կարող եմ եւս տալ: Ես ոչ մի կուսակցության անդամ չեմ, հայ եմ, 10 տարի ԱՄՆ-ում ապրելով, կարծում եմ, որ «Հայրենիք» թերթի խմբագրությունը աշխատում է դեմոկրատական սկզբունքներով, եւ «ազատ խոսք» հրատարակումը նորմալ երեւույթ է, որը ոչ մի ձեւով չի կարող վնաս հասցնել հայ ժողովրդի շահերին: Երբ մեր հայ զինվորների իրավունքները եւ կյանքը մոռացության են մատնվել հայոց կառավարության կողմից, մենք՝ իբրեւ սփյուռքահայեր, պարտավոր ենք մեր բողոքի ձայնը բարձրացնել եւ պաշտպան կանգնել մեր երիտասարդ զինծառայողներին:

Լռության դեպքում վաղը ավելի շատ անմեղ զոհեր կունենանք:

Դեմոկրատիայի եւ ազատ աշխարհի, ազատ խոսքի ու ազատ բեմի իրավունքով իմ հոդվածը լույս է տեսել ոչ միայն «Հայրենիք» թերթում, այլեւ 4 ուրիշ տարբեր ամերիկահայ եւ կանադական թերթերում: Հետաքրքիր է, պարոն Ավետիսյան, որտե՞ղ էիք դուք եւ ինչո՞ւ իբրեւ հայ, այդքան մտահոգված միջազգային կարծիքով, չբարձրացրիք Ձեր բողոքի ձայնը, երբ 1994 թ. Հայաստանի կառավարությունը, դիկտատոր Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի ղեկավարությամբ արգելեց Դաշնակցություն կուսակցության լինելը Հայաստանում: Փակվեց թերթը, հայ զավակները բանտերը նետվեցին անհիմն մեղադրանքներով: Եվ այդ 4 տարվա ընթացքում, 100-ից ավելի տարվա պատմություն ունեցող կուսակցությունը, որը մինչ Հայ դատի գործի առաջատարն է եղել, տարբեր հալածանքների ենթարկվեց: Արդյոք չե՞ք կարծում, որ այս անօրինական գործողությունները կարող էին մեծ ֆինանսական վնաս պատճառել նորաստեղծ պետությանը եւ հայ ժողովրդին, երբ Հելսինկյան խմբերը եւ «Միջազգային ներումը» լրջորեն զբաղվեցին այս անօրինական որոշումով:

Եթե Ձեզ համար միջազգային կարծիքը եւ դոլարը ավելի կարեւոր են, քան պաշտպան կանգնելը մեր զինծառայողների իրավունքներին, ապա խորհուրդ եմ տալիս վերափոխել Ձեր «Ազգ» թերթի անունը International Observer «Միջազգային դիտորդ»՝ «Հելսինկի մասնաճյուղի անդամ»:

Եթե դուք կարծում եք, թե ես չափազանցնում եմ բանակում կատարված սպանությունների եւ անպատիժ մնացած խժդուժ արարքների պատասխանը, ապա կարող եք այցելել Հայաստանի եւ Ղարաբաղի զինվորական մեռելատները եւ հիվանդանոցները: Իհարկե, սպանվածները չեն կարողանալու պատմել իրենց հետ կատարված ողբերգության մասին, սակայն ողջերը, առանց չափազանցելու կպատմեն Ձեզ իրականությունը, որը դժբախտաբար մինչ օրս տիրում է մեր հայոց բանակում: Իսկ եթե չեք համոզվի, փոխեք Ձեր ամենօրյա հագուստը եւ 1 ամիս գնացեք զինծառայության իբրեւ զինվոր, հուսով եմ ավարտելուց հետո ողջ-առողջ կվերադառնաք տուն, առանց բժիշկների միջամտության:

Ինքներդ գիտեք, որ զինվորի համար ոչ փաստաբան կա, երբեմն ոչ օրենք կամ պաշտպան: Գուցե Ձեր բարի խորհուրդները եւ ժամանակը տրամադրեք զորամասեր այցելելուն, բացատրական, հայրենասիրական աշխատանք տանելուն: Շատ հնարավոր է՝ կկասեցնեք մի քանի հանցագործություններ: Ուղարկում եմ Ձեզ մեկ օրինակ «Օրագիր» թերթից, որի մեջ նշվում է, թե ինչպես են ծեծի ենթարկել մեկ սպանված զինվորի մորը, զինվորական դատախազության շենքում, այդ գործը վարող Սամվել Հովհաննիսյանի կողմից: Տիկին Սաթենիկի հանցանքն այն էր, որ պարզապես եկել էր իմանալու, թե ինչպես է ընթանում որդու սպանության գործը: Այդ դաժան եւ ամոթալի ծեծին ներկա են եղել ուրիշ սպանված զինծառայողների ծնողները, սակայն վախից չեն միջամտել: Եվ եթե Հայաստանում մեծ հույսերով սպասում են սփյուռքի օգնությանը, ապա պարտավոր են հաշվի առնել սփյուռքի կարծիքը:

Մենք չենք կարող լռել, երբ տեսնում ենք ստեղծված ահաբեկչության մթնոլորտը, թե Հայաստանի կյանքում, թե հայոց բանակում:

Պարոն Ավետիսյան, «վասն հայկական բանակի» թե Հայաստանում, թե սփյուռքում, «մարդ բուժող բժշկի պես» եկեք միասին բարձրացնենք մեր բողոքի ձայնը եւ ժամանակին ազատվենք այդ մարդկանցից, որոնք հարվածում են մեզ թիկունքից: Վստահ եմ՝ այդպիսիները դեռ կան, եւ նրանք թշնամուց ավելի վտանգավոր են:

Հուսով եմ, որ կգա մի օր, երբ բոլոր հայ ծնողներն առանց սարսափի իրենց զավակներին բանակ կուղարկեն, հպարտ ասելով՝ իմ որդին ծառայում է հանուն հայ ժողովրդի:

ԱՐԹՈՒՐ ՊԱՏՎԱԿԱՆՅԱՆ
Բոստոն

Այս տարվա փետրվարի 11-ին մեր թերթում հրապարակվեց իմ հոդվածը «Վասն ազգային բանակի» վերնագրով: Առիթը Բոստոնում հրատարակվող «Հայրենիք» շաբաթաթերթում տպված Արթուր Պատվականյանի նամակն էր, դրան կցված խմբագրական «գլխարկը», նաեւ նյութի վերնագիրը՝ «Ո՞վ է յաջորդը»: Ա. Պատվականյանի նամակի շարժառիթը նրա քրոջ որդու՝ Ռուբեն Պատվականյանի մահն էր, որը պատահել էր հայոց բանակում ծառայելիս 1998 թ. դեկտ. 10-ին: Ըստ նամակագրի, մահվան պատճառը սպանությունն էր, այնինչ, ինչպես հաճախ է պատահում նման պարագաներում, մեղադրվողները առաջ էին քաշել ինքնասպանության վարկածը:

Իմ այդ հրապարակումից հետո «Հայրենիքի» նամակագիրը Բոստոնից հրատարակության առաջարկով «Ազգին» է հասցեագրել կողքի սյունակներում ամբողջությամբ ներկայացվող պատասխանը: Անշուշտ ինձ համար շատ դժվար է վիճել հարազատին կորցրած մարդու հետ, սակայն չեմ կարող մի քանի պարզաբանումներ չտալ մեր ընթերցողներին:

1- Տվյալ դեպքը ես չեմ համարել «դժբախտ պատահար», ինչպես գրում է պրն Պատվականյանը: Հիշյալ հոդվածում ես բառացիորեն գրել եմ. «Հայտնի է նաեւ, որ հայոց բանակում նույնպես տեղի են ունենում դժբախտ պատահարներ, երբեմն խժդժություններ, անգամ սպանություններ»:

2- Իմ հոդվածը քննադատում էր ոչ այնքան նամակագրին, որքան «Հայրենիք» շաբաթաթերթի խմբագրությանը՝ հարցականի տակ դնելով «միայն սփյուռքում տարածվող թերթում նման նյութեր տպելու նպատակահարմարությունը», այն էլ «սադրանքային վերնագրի» տակ՝ «Ո՞վ է յաջորդը»: (Ավելացնեմ, որ «Հայրենիքից» հետո վերոհիշյալ նամակը տպվեց նաեւ «Միրոր Սփեքթեյթր», «Նոր օր» եւ «Ապագայ» դաշնակցական թերթերում. հետեւաբար իմ քննադատությունը ինքնըստինքյան հասցեագրված է նաեւ նրանց):

3- Չեմ կարող պատասխանել նաեւ նամակագրի այն հարցին, թե որտե՞ղ էի ես եւ ինչո՞ւ իբրեւ հայ, «այդքան մտահոգված միջազգային կարծիքով», չբարձրացրի իմ բողոքի ձայնը, երբ 1994 թ. արգելվում էր ՀՅԴ-ն: Այդ հարցի պատասխանը թող ՀՅԴ պաշտոնաթերթ «Հայրենիք» շաբաթաթերթի խմբագրությունը տա: Սակայն չեմ կարող պրն Պատվականյանին հարց չտալ. այդ թվականին եւ առ այսօր ես այստեղ եմ, իսկ դո՞ւք...

4- Գոհունակությամբ պետք է տեղեկացնեմ ընթերցողներին, որ շարքային զինվորի Ռուբեն Պատվականյանի մահվան պատճառը շուտով կպարզվի: Առաջիկա օրերին Դատարանում կսկսվի մեղադրվողների դատավարությունը: Մեր թերթը խոստանում է անմիջականորեն հետեւել դրա ընթացքին:

Հ. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

Վավերագրերով հյուսվող պատմություն

Լույս տեսավ «Վավերագրեր Հայ եկեղեցու պատմության» շարքի հինգերորդ՝ «Մայր աթոռ ս. Էջմիածինն Առաջին Հանրապետության տարիներին (1918-1920 թթ.)» հատորը: Նախորդ չորս գրքերի նման այս մեկը եւս հրատարակվել է գրականության, արվեստի եւ մամուլի փաստաթղթերի պետական կենտրոնական արխիվի տնօրեն, հայոց պատմության նոր շրջանին վերաբերող բազմահազար վավերագրերի բազմավաստակ ուսումնասիրող եւ վերծանող Սանդրո Բեհբուդյանի աշխատասիրությամբ եւ հովանավորությամբ Մեսրոպ արք. Աշճյանի:

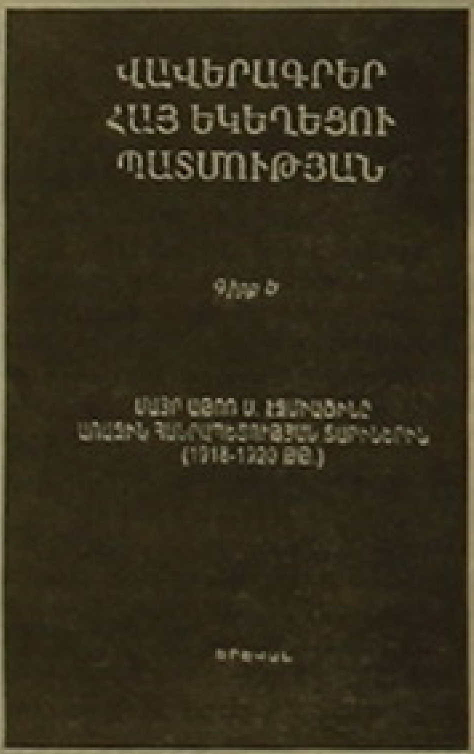

Տպագրվել է մեկենասությամբ ամերիկաբնակ Սուրեն Փափազյանի՝ ի հիշատակ անցյալ տարի կյանքից վաղաժամ հեռացած իր սիրելի որդու՝ Արամ Փափազյանի:

Այս գրքում ներկայացվող վավերագրերը լրացուցիչ տեղեկություններ են հաղորդում Մայր աթոռի 1918-20 թթ. ներքին կյանքի, ս. Էջմիածնի գաղթականությանը ցուցաբերած օգնության, 1918 թ. Էրզրումի եւ Կարսի անկման, այդ թվերին Հյուսիսային եւ Դաշտային Արցախում տեղի հայության թուրքական զորամիավորումներին եւ ադրբեջանական մուսավաթականներին դիմադրելու ու վերջիններիս կազմակերպած ջարդերի մասին սոսկալի մանրամասներ պարունակելով հատկապես 1920 թ. Շուշիի ողբերգության, որից առաջ Ադրբեջանն անվտանգության ամենատարբեր երաշխիքներ էր տալիս Ղարաբաղի հայությանը:

Նույն կերպ այս հատորը Սարդարապատի ճակատամարտին Հայոց եկեղեցու մասնակցությունը հարստացնում է նորանոր դրվագներով, իսկ թիվ 29 վավերագիրը, որը բերված է Երեւանի Մատենադարանում պահվող կաթողիկոսական դիվանից, Հայաստանի Առաջին Հանրապետության ծնունդը նկարագրող պատմական ամենագունեղ եւ հուզիչ վկայություններից մեկն է:

Հատորում ներկայացվող փաստաթղթերի կենտրոնական դեմքը եւ գլխավոր գործող անձը ժամանակի Ամենայն հայոց կաթողիկոսն է՝ Գեւորգ Ե Սուրենյանը, իսկ Վեհափառ հայրապետի գլխավոր գործակիցներն են Խորեն Մուրադբեկյանը, Գեւորգ Չորեքչյան եւ Գարեգին Հովսեփյան եպիսկոպոսները, որոնցից առաջին երկուսը դառնալու էին Ամենայն հայոց, իսկ վերջինը՝ Կիլիկիո տարագիր աթոռի կաթողիկոսներ Հայաստանի Առաջին Հանրապետության անկումից հետո իմաստուն եւ խորագետ մի քաղաքականությամբ իրենց ուսերին կրելով Մայր աթոռի եւ Ամենայն հայոց կաթողիկոսության պահպանության գլխավոր ծանրությունը 1920-40-ական թթ.:

Ժողովածուում բերվող տարբեր վավերագրերով գծագրվում է նաեւ այդ տարիներին հայ հոգեւորականի հավաքական կերպարը, որի բնորոշ գծերն էին անձնազոհ նվիրումը վտանգված հայրենիքի պաշտպանությանը եւ ժողովրդի տառապանքների հնարավորինս մեղմացմանը: Հատկանշական է, որ ժողովածուի առաջին վավերագրերը Գեւորգյան հոգեւոր ճեմարանի սան, ապա ժամանակի ճանաչված մտավորական Հայկ Աճեմյանի եւ Արիստակես վարդապետի դիմումներն են կամավոր ռազմաճակատ մեկնելու մասին:

Իրենց ունեցած պատմական կարեւորությունից բացի, նաեւ այնքան արդիական եւ ուսանելի են հատկապես այն փաստաթղթերը, որոնցում ներկայացվում է հայկական բանակի զորամասերում եկեղեցականների հոգեւոր ծառայությունը, այս նպատակով զինվորական խմբերի համար կազմված հրահանգները, համաձայն որոնց քահանան բուն իր եկեղեցական գործունեությունից ու արարողություններից բացի, զորամասի հրամանատարի կողմից որոշված ժամերին զինվորների հետ խոսելու էր «Ս. Գրքից եւ ազգային եկեղեցական պատմությունից, վառ պահելով նրանց մեջ պարտքի գիտակցությունը եւ սեր դէպի ազգը եւ ազգային սրբությունները» (էջ 73): Ազգահայրենասիրական ոգու բարձրացմանն էին ծառայում հատուկ այս նպատակով հայ ժողովրդին եւ հայոց բանակին ուղղված հայրապետական կոնդակները:

Հատորում ժամանակագրական ընթացքով ի մի բերված վավերագրերի շնորհիվ համակողմանի ընդգրկմամբ ներկայացվում է նաեւ պատմագիտության մեջ փաստորեն գրեթե չուսումնասիրված, սակայն Հայոց եկեղեցու նոր շրջանի պատմության կարեւորագույն էջերից մեկը՝ Ս. Էջմիածնի արտաքին քաղաքականությունը: Անհրաժեշտ է նշել, որ այս քաղաքականությունը Մայր աթոռի շահերով չէր թելադրված, այլ ծառայում էր Հայաստանի նորաստեղծ հանրապետությանը եւ «Հայոց մնացորդացին»՝ Մեծ եղեռնից հետո վերապրող հայությանը: Դա հարկադրական մի քայլ էր ռուսական հեղափոխությունից հետո ստեղծված անիշխանության վիճակում, որը շարունակվեց նաեւ Առաջին Հանրապետության տարիներին, քանի որ որոշակի ժամանակ էր հարկավոր, որպեսզի վերջինս ձեռք բերեր անհրաժեշտ միջազգային կշիռ եւ ճանաչում:

Այսպիսով, Հայոց եկեղեցու 1918-20 թթ. ծավալած դիվանագիտական գործունեությունը մեկ անգամ եւս գալիս է հավաստելու, որ համանման իրավիճակներում Հայաստանի շահերը պաշտպանող եւ հայ ժողովրդի անունից խոսելու իրավասություն ունեցող միակ հաստատությունը Մայր աթոռ ս. Էջմիածինն է՝ հանձին Ամենայն հայոց կաթողիկոսի:

Արտաքին քաղաքականության բնագավառում Ամենայն հայոց կաթողիկոսի գործունեության առաջին ոլորտը թղթակցություններն ու հեռագրերն էին Հայաստանի Հանրապետության ռազմավարչական վերահսկողությունից դուրս մնացած պատմական Հայաստանի դեռեւս հայաբնակ այն հատվածների հայության ֆիզիկական անվտանգության համար, որոնք գտնվում էին թուրքական բանակի եւ ադրբեջանական իշխանությունների կողմից գրավված ու վերահսկվող տարածքներում:

Արտաքին այս քաղաքականությանը զուգընթաց, Հայաստանի Հանրապետության վարիչների խնդրանքով միջազգային ասպարեզում նրանց համար ճանապարհ հարթելու եւ հանրապետության ճանաչմանը նպաստելու համար Հայոց եկեղեցին ծավալում է դիվանագիտական ընդգրկուն գործունեություն, որն արտահայտվում է թե արտասահմանյան պետական կառույցների միջոցով Հայաստանի ղեկավարների արտասահմանյան շրջագայությունները դյուրացնելով ու այցելած երկրների ղեկավարների հետ հանդիպումներ կազմակերպելով եւ թե հանրապետության ղեկավարների խնդրանքով արեւմտյան հայամետ գործիչներին ու կազմակերպություններին հայրապետական օրհնության եւ գնահատության կոնդակներ հղելով:

Ամենայն հայոց կաթողիկոսության միջազգային բարձր հեղինակությունն է հավաստում նաեւ այն իրողությունը, որ, համաձայն հրատարակվող վավերագրերի, Հայաստան եկած գրեթե բոլոր դիվանագետներն այցելել են նաեւ Մայր աթոռ:

Աշխատասիրողը՝ Ս. Բեհբուդյանը, այս հատորում ներառում է նաեւ 1920 թ. Մայր աթոռում հրատարակված «Էջմիածին» շաբաթաթերթի հրապարակումները, որոնք նվիրված են ժամանակի կրթության հիմնախնդիրներին, սոցիալական հարցերին, եկեղեցու եւ հասարակության, ինչպես նաեւ եկեղեցու եւ պետության փոխհարաբերություններին: Այս հոդվածներով ժամանակի Մայր աթոռի միաբանները մեզ ներկայանում են որպես պատրաստված հասարակական ու քաղաքական խոհեմ գործիչներ, որոնք ժամանակի վայրիվերումներում առանձնակի կարեւորելով հոգեւոր-մշակութային արժեքների դերը զգուշացնում են, որ վերջիններիս անտեսումը կհանգեցնի հոգեւոր-բարոյական ծեւախեղումների, որոնք էլ իրենց հերթին կարագացնեն նորաստեղծ հանրապետության անկումը:

Ժողովածուի վերջում բերված է Հայոց եկեղեցու եւ Հայաստանի Հանրապետության միջեւ կնքվելիք դաշնագրի նախագիծը, որի նպատակն էր իրավականորեն կանոնակարգել հարաբերությունները եկեղեցու եւ պետության միջեւ առանձնակի շեշտելով Հայաստանի Հանրապետությունում Մայր աթոռի եւ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի «նախամեծար ու գերիշխան իրավունքներն ազգային-եկեղեցական եւ կրոնա-բարոյական խնդիրներում»:

Հատորի վերջում բերված են վավերագրերի հեղինակների եւ հիշատակված անձնավորությունների համառոտ կենսագրությունները եւ անվանացանկը, որով ընթերցողը հնարավորություն է ստանում թե հեշտությամբ գտնել իրեն հետաքրքրող նյութերը եւ թե իմանալ, ովքեր են դրանցում հիշատակվող անձնավորությունները:

Ամփոփելով ասենք, որ այս մատենաշարի յուրաքանչյուր հատորը հրատարակվող վավերագրերով առավել է ամբողջացնում 20-րդ դարի առաջին կեսի Հայոց եկեղեցու պատմությունը՝ դառնալով այդ պատմության նորովի վերաշարադրման գլխավոր աղբյուրներից մեկը: Մաղթենք, որ Մեսրոպ արք. Աշճյանը նույն շարունակությամբ բարերարներ կգտնի հրատարակության պատրաստվող հաջորդ նույնքան կարեւոր հատորների համար, իսկ աշխատասիրողին՝ Սանդրո Բեհբուդյանին ցանկանանք նույն եռանդն ու նվիրումը, որպեսզի ի զորու լինի բազմաշխատ հոգնությամբ ծնվող հիշյալ հատորներով ամբողջացնելու կոթողային այս գործը:

ԱԱՐՈՆ ՂԵՎՈՆԴՅԱՆ

ԳՅՈՒՄՐԻ

Ավանդույթները շարունակվում են

Այսօր Երեւանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր Ալեքսանդր Գուրգենովի սաները հանդես եկան Գյումրիի՝ Երեւանի կոնսերվատորիայի մասնաճյուղի բեմում:

Երկու տարի է, ինչ գործում է Գյումրիում Երեւանի կոնսերվատորիայի, գեղարվեստի եւ թատերական ինստիտուտների մասնաճյուղը:

Շարունակելով քաղաքների մեջ նախկինում եղած մշակութային ավանդույթները, որոնց առանցքը հիմնականում Լենինականի երաժշտական ուսումնարանն ու Երեւանի պետկոնսերվատորիան էին, Գյումրիի այսօրվա մասնաճյուղը նոր հիմքերի վրա է կառուցում այդ առնչությունները:

Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի մասնաճյուղի տնօրեն Ստեփան Խաչատրյանը հյուրընկալորեն ծանոթացրեց համերգի մասնակիցներին մասնաճյուղի նիստ ու կացին: Երիտասարդ կատարողները դիտեցին գեղարվեստի ինստիտուտի մասնաճյուղի սաների բարձրաճաշակ եւ նուրբ կատարած աշխատանքների ցուցահանդեսը: Գեղեցիկ, լեցուն դահլիճում տեղի ունեցած համերգը եւս մի վկայությունն էր հանրապետությունում ճանաչված մանկավարժ, դաշնակահար պրոֆեսոր Ալեքսանդր Գուրգենովի դասարանի կատարողական նվաճումների եւ բարձր մասնագիտական նկարագրի:

Մանկավարժի 10-ից ավելի սաները՝ այլազան երաժշտական մրցույթների ու փառատոների դափնեկիրներ են: Համերգի մասնակիցների փունջը հենց այդ դափնեկիրներից էր կազմված: Կամիլա Երկանյան-Հովհաննիսյանը, Կարինե Պողոսյանը, Էլեն Գրիգորյանը, Հայկ Մելիքյանն իրենց դժվարին ծրագրի կատարումներով ստեղծագործական լուրջ հայտ ներկայացրին գյումրեցի բանիմաց ունկնդրին:

Համերգին իրենց մասնակցությունը բերեցին նաեւ պրոֆեսոր Ա. Գուրգենովի փոքրիկ սաները՝ Երեւանի Չայկովսկու անվան երաժշտական մասնագիտացված դպրոցի դափնեկիր աշակերտներ Նարե Ազրամանյանը եւ Էլեն Կիրակոսյանը: Համերգին ներկա մասնագետները գոհունակությամբ նշեցին նաեւ Ա. Գուրգենովի դասարանի ասիստենտ, մանկավարժ եւ դաշնակահար Գեորգի Ավանեսովի ներդրումը համերգի բացառիկ հաջողության մեջ:

Ներածական խոսքով հանդես եկավ երաժշտագետ, արվեստագիտության թեկնածու Թամար Հովհաննիսյանը, որը հատկապես նշեց երկու քաղաքների երաժշտական ստեղծագործական վաղեմի կապերը եւ դրանց պահպանման անհրաժեշտությունը:

«Մենք ուրախ ենք Շիրակի հողում հյուրընկալելու Երեւանի կոնսերվատորիայի շնորհալի սաներին եւ անվանի դասախոսներին: Հուսանք, որ ստեղծագործական կապը մեր բուհերի միջեւ ավելի սերտ կդառնա», համերգից հետո ասաց Ստեփան Խաչատրյանը:

Հ. Ռ.

Երկու օր ծաղիկների աշխարհում

Ինչ-ինչ պատճառներով երաժշտության, կինոյի եւ հեռուստատեսության բնագավառներում նվաճումների «Անահիտ» մրցանակաբաշխությունը տեղի չունեցավ: Մրցույթի կազմակերպիչներից «Բրաքինո ֆլորա սերվիսը» այդ առիթով օպերայի եւ բալետի թատրոնի ճեմասրահում ցուցահանդես էր նախատեսել, որը բացվեց՝ չնայած մրցանակաբաշխության հետաձգմանը: Երկօրյա ցուցահանդեսում ներկայացված էին 30-40 տեսակ ծաղիկներ, որոնց մեծ մասը առաջին անգամ էր Հայաստան բերվել: Աշխարհին ծաղիկներ մատակարարող հոլանդական ամենամեծ «Բլոեմենբյուրո» ֆիրմայի մենեջեր Ինգա Բոյերը եւ դիզայներ Էլսո Փոսը իրենց հետ բերել էին նաեւ քաղաքային բույսեր, որոնք մեզ մոտ այնքան էլ տարածված չեն: Էլսո Փոսը պատրաստել էր զանգվածային ոճի կոմպոզիցիաներ, որպեսզի շատ ծաղիկներ ցուցադրվեն: Կոմպոզիցիաներից մեկի համար օգտագործվել էր «Նահապետ» ֆիլմում նկարահանված սայլը:

Աշխարհում ծաղիկների տեսականին անչափ շատ է, եւ նորություններ միշտ կլինեն: Այս անգամ նորություն էին Կլեոպատրայի ասեղներ ծաղիկը, գիպերուսը, մինի գերբերաները, նարնջագույն շուշանը, վարդի նոր տեսակները: Իսկ քաղաքային բույսերից մեզ անծանոթ էին բեգոնիան, հովեան, տարբեր գույնի ցելոզիաները, հեդերան, կալաթեան...

Հազիվ թե գտնվի մեկը, որ անտարբեր լինի ծաղիկների նկատմամբ: Երկու օրվա ընթացքում այցելուներն այնքան շատ էին, որ Էլսո Փոսը հանրամատչելի դաս անցկացրեց ծաղիկների մասին: Հետաքրքիր էր իմանալը, օրինակ, որ Հոլանդիայում սիրում են մանր գլխիկներով ծաղիկներ, մեզ մոտ՝ խոշոր: Հոլանդացիները շատ են օգտագործում մանր մեխակներ (թուրքական մեխակ), իսկ մենք՝ մանր քրիզանթեմներ: Հոլանդիայում ընդունված են կարճ եւ փոքր փնջերը, սիրում են կարմիրի եւ դեղինի երանգները: Մեզ մոտ ավելի շատ սիրում են հակադիր գույներով փնջերը (օրինակ, դեղին-կապույտ):

Էլսո Փոսին զարմացրել էր, որ հայկական բնաշխարհում աճում են Հոլանդիայից իր հետ բերած ջերմոցային խոտերի եւ ծաղիկների վայրի տեսակներ: Նա հիացած էր Գառնիով, առավելապես՝ Գեղարդով:

Ա. Ա.

Երեւանի քաղաքապետարանի Հր. Ղափլանյանի անվան դրամատիկական թատրոն

30-րդ թատերաշրջանի վերսկսումը

ՀՈՒՆԻՍԻ 4, Վ. ՇԵՔՍՊԻՐ, «ՌՈՄԵՈ ԵՎ ՋՈՒԼԻԵՏ»

(Ներկայացումից սպասվող դրամական ամբողջ հասույթը տրամադրվելու է Երեւանի քաղաքապետարանին իբրեւ նպաստ հանրապետական մարզադաշտի վերակառուցման):

Հունիսի 5, 6, 20, Ժ. Բ. Մոլիեր, «Ակամա բժիշկ» (նոր ներկայացում)

Ներկայացումների սկիզբը ժ. 18-ին:

Տոմսերը վաճառվում են թատրոնի տոմսարկղում, ընդունվում են կոլեկտիվ հայտեր, հեռախոս 52-47-23:

digitised by A.R.A.R.@

ՍԻԴՆԵՅ-2000

Ավստրալիան ուզում է անցկացնել «մաքուր» օլիմպիադա

Վերջին տարիներին մարզաշխարհում տարբերաբար դոպինգի հետ կապված սկանդալներ են պայթում: Սիդնեյի 2000 թ. օլիմպիադայում դրանք բացառելու նպատակով Ավստրալիան արդեն իսկ բուռն գործունեություն է ծավալել: Կանբերայի սպորտի ազգային ինստիտուտի մի խումբ գիտնականներ փորձում են գտնել «էրիթրոպոյետին» սինթետիկ հորմոնի բացահայտման արդյունավետ եղանակ: Այդ հորմոնը բարելավում է արյան մեջ թթվածնի տեղափոխումը եւ առայժմ անբացատրելի է մեզի ստուգումների դեպքում: «Էխպրես» հանդեսը տեղեկացնում է, որ մարտ ամսին ավստրալացի գիտնականները փորձերին մասնակցելու համար ստացել են երեք տասնյակ մարզիկների համաձայնությունը: Կազմվել է երկու խումբ: Փորձառու 22 մարզիկներից կազմված առաջին խմբի անդամներին շաբաթական 3 անգամ, 5 շաբաթ անընդմեջ ներարկվել են «էրիթրոպոյետինի» ուժեղ չափաբաժիններ: Երկրորդ խմբի 11 երիտասարդ մարզիկ-մարզուհիներին ներարկվել է այդ դոպինգի նմանակը: Երկու խմբերի բոլոր մարզիկները երեքուկես ամիս չեն մասնակցել մրցումների, որպեսզի փորձարկվող հեղուկները լիովին յուրացվեն եւ ապա դուրս բերվեն օրգանիզմից:

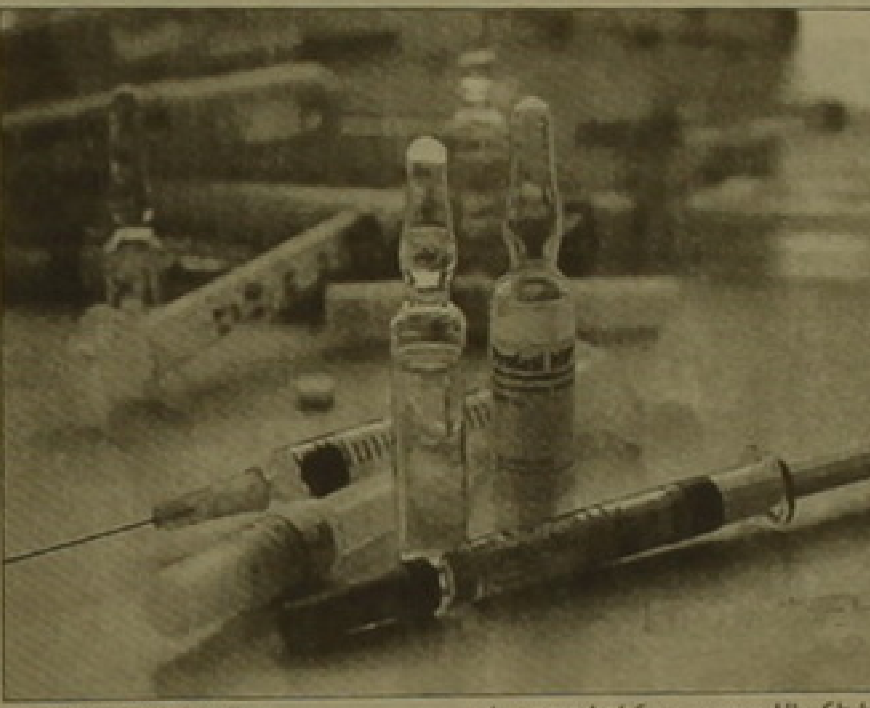

Գիտափորձի կազմակերպիչներից մեկը՝ Հեմիլթոն Լին նշում է, որ առաջին խմբի մարզիկները փորձերի ավարտից հետո պարզեցուցիչ արդյունքներ են ցուցադրել: Այժմ արդեն ապացուցված է, որ «էրիթրոպոյետինը» արդյունք է տալիս ընդամենը մի քանի շաբաթում: Եթե ավստրալացի գիտնականները կարողանան բացահայտել արհեստական «էրիթրոպոյետինը», ապա Սիդնեյի օլիմպիադայի նախօրեին առկա կլինի դոպինգի հայտնաբերման հուսալի եղանակ: Մնում է ֆինանսավորման հարցը: Փետրվարին ՄՕԿ-ի համաշխարհային հակադոպինգային խորհրդաժողովում որոշվեց 25 մլն դոլար հատկացնել Կանբերային: Բայց ավստրալացիները դեռ որեւէ գումար չեն ստացել:

Պ. Ք.

ՖՈՒՏԲՈԼ

Ազգային հավաքականը նախապատրաստվում է

Հայաստանի ֆուտբոլի առաջնությունում ընդմիջում է: Մոտակա մեկ շաբաթվա ընթացքում ազգային հավաքականը կանցկացնի «Եվրո-2000»-ի ընտրական փուլի իր հերթական հանդիպումները. հունիսի 5-ին Ռեյկյավիկում՝ Իսլանդիայի հավաքականի դեմ եւ հունիսի 9-ին Երեւանում՝ Ուկրաինայի հավաքականի դեմ:

Հունիսի 3-ին մեր ազգային թիմը մեկնելու է Ռեյկյավիկ: Թիմի գլխավոր մարզիչ Սուրեն Բարսեղյանն անվանել է 22 խաղացողի, որոնք նախապատրաստվում են այս երկու ընտրական խաղերին: Նրանք են դարպասապահներ Ռոման Բերեզովսկի («Զենիթ», Ռուսաստան), Հարություն Աբրահամյան («Արարատ»), պաշտպաններ Սարգիս Հովսեփյան («Զենիթ», Ռուսաստան), Հարություն Վարդանյան («Ֆորտունա», Գերմանիա), Երվանդ Սուքիասյան («Կլուտենբուրգ», Գերմանիա), Վարդան Խաչատրյան («Արարատ»), Սարգիս Հովհաննիսյան («Լոկոմոտիվ» Մ., Ռուսաստան), Արթուր Մկրտչյան («Կռիլյա Սովետով», Ռուսաստան), Ֆելիքս Խոջոյան («Կորթրեյկ», Բելգիա), Արամ Հայրապետյան («Ցեմենտ»), Կարեն Գրիգորյան («Սպարտակ» Մ., Ռուսաստան), կիսապաշտպաններ Արթուր Պետրոսյան («Մաքաբի», Իսրայել), Ալբերտ Սարգսյան («Լոկոմոտիվ» Մ., Ռուսաստան), Հայկ Հարությունյան («Ցեմենտ»), Արթուր Ոսկանյան («Ուռալան», Ռուսաստան), Արտաշես Կալայջյան («Ժեմչուժինա», Ռուսաստան), հարձակվողներ Վարազդատ Ավետիսյան («Երեւան»), Արմեն Շահգելդյան («Լոզան», Շվեյցարիա), Տիգրան Եսայան («Տորպեդո» Զ., Ուկրաինա), Կարապետ Միքայելյան («Կռիլյա Սովետով», Ռուսաստան), Միեր Ավանեսյան («Ղարաբաղ»), Մարսել Պելանի («Երեւան»):

Հիշեցնենք, որ եվրոպական 4-րդ խմբի աղյուսակը 11 միավորով գլխավորում են Ֆրանսիայի եւ Ուկրաինայի հավաքականները:

Ա. Ն.

ՆԱՐԴԻ

Աշխարհի առաջնության ընտրական մրցաշար

Ս. թ. հուլիսի 12-ից Մոնակոյի Մոնտե Կառլո քաղաքում ավանդույթի համաձայն անցկացվելու է նարդու կարճ ձեւի («բեքգամոն») աշխարհի առաջնությունը: Հանրապետության երկու պատվիրակներին որոշելու նպատակով Հայաստանի նարդու ազգային ֆեդերացիան (ՀՆԱՖ) կազմակերպել էր ընտրական մրցաշար, որին մասնակցեցին 32 հոգի:

Մրցաշարի հաղթող ճանաչվեց Ծատուր Մանուկյանը, որը եզրափակիչ մրցախաղում 23-16 հաշվով հաղթեց Գագիկ Ասոյանին (երկուսն էլ՝ երեւանցի): Համաձայն կանոնադրության, եզրափակիչում պարտվողին եւս մեկ հնարավորություն տրվեց վիճարկելու Մոնտե Կառլոյի երկրորդ ուղեգիրը: Գագիկ Ասոյանը մրցախաղ անցկացրեց «Շանս» մրցության հաղթող, երեւանցի Միքայել Դամբարյանի դեմ եւ դրամատիկ պայքարում հաղթեց 23-22 հաշվով:

Այսպիսով, Ծատուր Մանուկյանն ու Գագիկ Ասոյանն իրավունք ստացան Հայաստանը ներկայացնելու աշխարհի առաջնությունում: Այդ երկուսին ՀՆԱՖ-ը որոշակի նյութական օժանդակություն կհատկացնի: Չի բացառվում, որ Մոնակո կմեկնեն նարդիստներից եւս մի քանիսը՝ նրանք, ովքեր կկարողանան հասնել Մոնտե Կառլո սեփական միջոցներով:

Ա. Ն.

ՇԱԽՄԱՏ

Եվս մեկ փնջային ավարտվեց

Ռուսաստանի Դաշնության կանանց շախմատի առաջնությունն այս տարի անցկացվեց ոչ թե Կալմիկիայի մայրաքաղաք Էլիստայում, ինչպես վերջին հինգ տարին շարունակ, այլ մերձմոսկովյան Սերպուխովյում: «Շախտյոր» անունը կրող պանսիոնատում մրցում էին 32 շախմատիստուհիներ՝ այդ թվում 12 միջազգային գրոսմայստեր եւ 8 միջազգային վարպետ: Մրցումները միաժամանակ ունեին նաեւ կանանց աշխարհի առաջնության փնջային մրցաշարի կարգավիճակ՝ այստեղ խաղարկվում էին 4 ուղեգրեր:

11-տուրանոց պայքարի արդյունքում երեք գրոսմայստերներ՝ Յուլյա Դյոմինան (Նովոսիբիրսկ), Սվետլանա Մատվեեւան (Մոսկվա) եւ Ելենա Զայացը (Կազան)՝ վաստակելով 7,5-ական միավոր, բաժանեցին 1-3-րդ տեղերը: Լրացուցիչ ցուցանիշների շնորհիվ Ռուսաստանի չեմպիոնուհու կոչումը նվաճեց Դյոմինան, իսկ հաջորդ տեղերը բաշխվեցին վերը նշված հաջորդականությամբ: Սեպտեմբեր ամսին Քիշնեւում կայանալիք կանանց աշխարհի առաջնության վերջին՝ 4-րդ ուղեգիրը բաժին հասավ գրոսմայստեր Օլգա Տյաժկինային (Սանկտ Պետերբուրգ), որը հաղթողներից հետ մնաց կես միավորով:

Ա. Ն.

ՇԱՇԿԻ

Երրորդ տարին անընդմեջ

Ավարտվեց ռուսական շաշկու երեւանի տղամարդկանց առաջնությունը: Երկու շաբաթ շարունակ 14 մարզիկներ լարված պայքար մղեցին 64 վանդականոց խաղատախտակների առջեւ:

Մայրաքաղաքի չեմպիոնի կոչման համար հիմնական պայքարն ընթացավ Միշա Միոյանի եւ Հարություն Թագվորյանի միջեւ: Ի վերջո, երկուսն էլ 13 հնարավորից 11,5 միավոր վաստակեցին եւ բաժանեցին առաջին-երկրորդ տեղերը: Չեմպիոնին որոշելու համար նրանց միջեւ լրացուցիչ մրցախաղ անցկացվեց՝ մինչեւ առաջին հաղթանակը: Առաջին իսկ պարտիայում Միոյանը պարտության մատնեց մրցակցին եւ երրորդ տարին անընդմեջ նվաճեց երեւանի չեմպիոնի կոչումը:

Երրորդ մրցանակակիր դարձավ մայրաքաղաքի պատանիների չեմպիոն Նշան Ալավերդյանը: Նա 10 միավոր վաստակեց:

Ցավակցություն

Խմբագրությունը ցավակցություն է հայտնում թերթի մարզական էջի պատասխանատու Ռազմիկ Ավագյանին հոր՝

ՎԼԱԴԻՄԻՐ ԳԱԼՍՏՅԱՆԻ

մահվան կապակցությամբ:

Հուղարկավորությունը հունիսի 3-ին: Հասցեն՝ Տիգրան Մեծի պողոտա, 36բ շենք, բն. 67:

ԽԱՉԲԱՌ

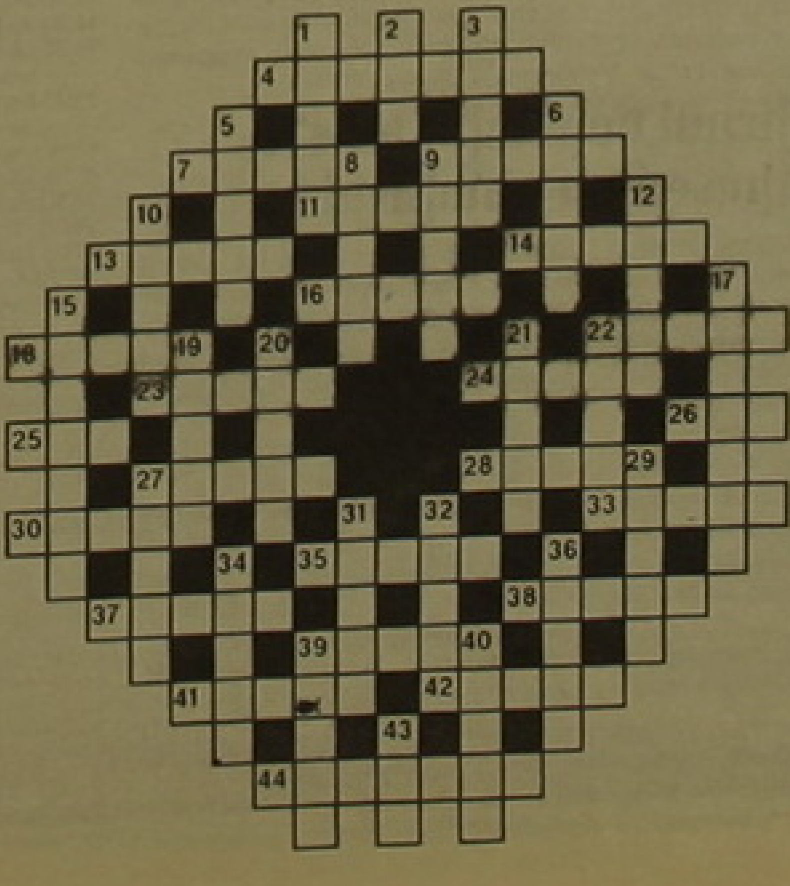

Ուղղահայաց

1. Հանքանյութ: 2. Ընդեղեն ցանած ցանք: 3. Ֆրանսիացի նկարիչ: 5. Երկար կտուցով, երկար ոտքերով ճահճային թռչուն: 6. Իրանալեզու հին ցեղախումբ: 8. Նոյ նահապետի բնակարանը: 9. Երկրի մակերեւույթի ծովերով եւ օվկիանոսներով չծածկված մասը: 10. Անասնանոց, գոմ: 12. Իտալացի կինոռեժիսոր, սոստ: 15. Ռուս մանկավարժ, գիտնական, որի անունով մեդալ է սահմանված Ռուսաստանում՝ կրթության բնագավառի աշխատողների համար: 17. Փափկամորթների կարգի կենդանի: 19. Բրածո բնական ծյութ: 20. Կաքնամթերք: 21. Թունավոր օձերի ընտանիք: 22. Հերոսուհի Նար-Դոսի «Սեւ փողերի տոկոսը» պատմվածքում: 27. Լարային կսմիթավոր երաժշտական գործիք: 29. Ներշնչում, կիրք արվեստում: 31. Հանգած հրաբուխ Վանա լճի հյուսիսային ափին: 32. Երկրաչափական մարմին: 34. Համաշխարհային ճանաչում ունեցող աստառակի հեղինակը: 36. Բալզակի՝ 1831 թ. գրած վեպի գլխավոր հերոսը: 39. Միջնադարյան հայտնի քանդակը: 40. Համբարձման տոնին վիճակահանության ժամանակ օգտագործվող թունավոր թելերի եւ ծաղիկների կապ: 43. Փոխադարձ համաձայնություն, դաշինք:

Հորիզոնական

4. 4 հոգուց բաղկացած երաժշտախումբ: 7. Մեկնարկ, մրցակիցը: 9. X դարի եկեղեցի Ոռոտան գետի ափին: 11. Գյուղատնտեսական հին գործիք: 13. Ֆրանսիացի կին գրող: 14. Միամիտ մարդու կերպար հայ գրականության մեջ: 16. Ազգությամբ հրեա ֆրանսիացի նկարիչ: 18. Գյուղ Հայաստանում, Թալինից հարավ-արեւմուտք: 22. Փոխադրամիջոց: 23. Անորակ արտադրանք, ...: 24. Վարչական միավոր Իրանում: 25. Քաղաք Գերմանիայում, Զաալե գետի ափին: 26. Պինդ շարակցական հյուսվածք, որն առաջանում է վերքի տեղում: 27. Հնդիկ կինոռեժիսոր: 28. Խոր անդունդ, բանտ: 30. Արհեստական մանրաթել: 33. Որեւէ տոհմի նախորդը, հիմնադիրը: 35. Բակլազգի բույս: 37. Չեխովի թատերգության հերոսներից: 38. Սարդ մոլորակի արբանյակը: 39. Թախտոց, պատսպարան: 41. Թանաք, ...: 42. Նույնատեսակ կաթնասուն կենդանիների խումբ: 44. Գերմանացի ֆիզիկոս:

Կազմեց Է. ՄԿՐՏՉՅԱՆԸ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Կոպլատ: 2. Պարոնյան: 3. Եռամ: 5. Ազատ: 6. Բրազիլիա: 7. Թատրոն: 8. Լոզան: 9. Ներկա: 12. Սկուտր: 13. Քվանտ: 17. Բուրգունդիա: 18. Համմուրաբի: 22. Տենգե: 23. Երմակ: 28. Լաբրադոր: 29. Գաբոն: 30. Ալդան: 31. Նեբրասկա: 35. Սահման: 36. Օլգին: 37. Արմեն: 38. Կոկանդ: 42. Ալբա: 43. Օդեր:

Հորիզոնական

1. Կեպլեր: 4. «Սակրեր»: 10. Տարտարոս: 11. Մեղապարտ: 14. Աթոռ: 15. Տարկովսկի: 16. Շիկո: 19. Բակուր: 20. Ուդինե: 21. Լասիս: 24. Օգսեն: 25. Արամե: 26. Օնեգա: 27. Կատրի: 32. Սամիթ: 33. Ռաբլե: 34. Իբսեն: 39. Ագրա: 40. Կլեոպատրա: 41. Արգո: 44. Մեդեյին: 45. Թեոդոսիա: 46. «Նարզան»: 47. Երվանդ:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքով!

ԹՈՒՐՔԻԱ

Օջալանն ստանձնեց ահաբեկչական գործողությունների պատասխանատվությունը

ՄՆԿԱՐԱ, 1 ՅՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Աբդուլահ Օջալանն ստանձնեց Թուրքիայի տարածքում 15-ամյա զինված հակամարտության ընթացքում Քրդական աշխատավորական կուսակցության կատարած ահաբեկչական գործողությունների պատասխանատվությունը։ Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, այդ հայտարարությունը քուրդ ղեկավարն արեց այսօր դատավարության երկրորդ օրը։

Մեղադրյալի հայտարարության համաձայն, Քրդական աշխատավորական կուսակցությունը ծանր սպառազինությունը գնում էր Հունաստանից։ Այնտեղ եւ Հարավսլավիայում քուրդ գրոհայինները հմտանում էին պարտիզանական պատերազմ վարելու մեջ։ Ինչպես հայտնել է Օջալանը, Իրանում չկան իր գլխավորած խմբավորման հենակետեր, բայց այնտեղ կա կուսակցությանը պատկանող հոսպիտալ, որը պահելու համար նյութական միջոցներ էին ստացվում Կիպրոսից, այդ թվում եկեղեցու ժողոված։ Ձերբակալության ժամանակ Օջալանի մոտ գտնված Կիպրոսի քաղաքացու անունով անձնագիրը, նրա խոստովանությամբ, տրամադրվել է Նիկոսիայի կողմից։

Մեղադրյալը խոստովանել է, որ Թուրքիայի սեւծովյան տարածաշրջանում կապեր է պահպանում ծախական խմբավորումների հետ, իսկ 80-ական թվականներին համագործակցել է հայկական ԱՍԱԼԱ կազմակերպության հետ, սակայն նրա հետ խզել է կապերը «տարաձայնություններ» ծագելուց հետո։ Հայաստանում կան Քրդական աշխատավորական կուսակցության ներկայացուցչություններ, որոնց տեղի բնակիչները նյութական օժանդակություն են ցույց տալիս։ «Պետությունը (Հայաստանը) մեզ հետ կապեր չի պահպանում», ընդգծել է նա։

Քուրդ երեխաների երթը՝ ի պաշտպանություն Աբդուլահ Օջալանի

ԵՐԵՎԱՆ, 1 ՅՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Հունիսի 1-ին՝ երեխաների պաշտպանության միջազգային օրը, մի խումբ քուրդ երեխաներ երթ կազմակերպեցին դեպի ՄԱԿ-ի Հայաստանի գրասենյակ՝ ի պաշտպանություն Աբդուլահ Օջալանի։ Նրանք տանում էին ցուցապաստառներ՝ «Մենք քուրդ երեխաներս, Օջալանի ազատությունն ենք ուզում», «Աշխարհի երեխաները պետք է ապրեն ազատ»,, «Ֆաշիստական դատարանները չեն կարող դատել մեր առաջնորդին» եւ այլն։

ՄԱԿ-ի Հայաստանի գրասենյակի համակարգող Կասիդա Չեկալովիչը ընդունել է երեխաների պատվիրակությանը, լսել նրանց պահանջը։ Պատվիրակները նրան են հանձնել ՄԱԿ-ի կենտրոնական գրասենյակին ուղղված իրենց նամակը։ Կ. Չեկալովիչը քուրդ երեխաներին հավաստիացրել է, որ նամակը կթարգմանվի եւ կուղարկվի ՄԱԿ։ Նա ցավով է նշել, որ այսօր աշխարհի շատ երկրների քուրդ երեխաների է հուզում Օջալանի ճակատագիրը։

Բաքվի ցուցարարները պահանջում են փակել Չինաստանի դեսպանատունը

ԵՐԵՎԱՆ, 1 ՅՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Ադրբեջանի ազգայնական կուսակցության անդամներն ու համախոհները մայիսի 31-ի երեկոյան բողոքի ցույց են կազմակերպել Բաքվում Չինաստանի դեսպանության առջեւ։ Ինչպես հաղորդում է «Իրանի ձայն» ռադիոկայանը, ցուցարարները պահանջել են, որ Պեկինը ետ վերցնի երեւանին հանձնած «Թայֆուն» ականանետները, այլապես «Չինաստանի դեսպանությունը Բաքվում պետք է փակվի», ընդգծել են ցուցարարները։ Նրանք Չինաստանի կառավարությանը դատապարտել են Ղարաբաղյան հարցում անարդար դիրքորոշում որդեգրելու համար։

Բունդեսվերի փորձագետները կօգնեն վրացական բանակի բարեփոխմանը

ԹԲԻԼԻՍԻ, 1 ՅՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Երկուշաբթի երեկոյան Թբիլիսի ժամանած բունդեսվերի երկու փորձագետներ կօգնեն Վրաստանի զինված ուժերին ռազմական գերատեսչության կառուցվածքային վերափոխման, թիկունքի ծառայության բարենորոգման, սպայական կադրերի համալրման գործում, Փրայմ նյութին հայտնել են հանրապետության պաշտպանության նախարարությունում։ Օգնությունը ցույց կտրվի Միջազգային խորհրդականների խորհրդի կողմից մշակված հանձնարարականների իրականացման առումով, հայտնել է Վրաստանի պաշտպանության նախարարության խորհրդարանի հետ կապերի վարչության պետ, գնդապետ Սոսո Բառնաբիշվիլին։ Նրա կարծիքով, Միջազգային խորհրդականների խորհրդի հանձնարարականների իրականացման դեպքում Վրաստանի զինված ուժերը հինգ տարվա ընթացքում կմոտենան ՆԱՏՕ-ի ստանդարտներին։ Գերմանացի փորձագետների Վրաստան այցը կշարունակվի մինչեւ հունիսի 4-ը։

8-ամյա ընդմիջումից հետո Աբաշիձեն կժամանի Թբիլիսի

ԹԲԻԼԻՍԻ, 1 ՅՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Վերջին ութ տարում առաջին անգամ Աջարիայի Ինքնավար Հանրապետության Գերագույն խորհրդի նախագահ Ասլան Աբաշիձեն կժամանի Թբիլիսի։ Հունիսին նա կմասնակցի իր ղեկավարած «Վրաստանի ժողովրդավարական վերածնության միություն» («Սաքարթվելոս Դեմոկրատիուլի Ագորձինեբիս Քավշիրի») կուսակցության՝ այստեղ կայանալիք համագումարի աշխատանքին։ Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, այս տեղեկատվությունը, որը հաղորդել են Վրաստանի զանգվածային մի շարք լրատվամիջոցներ, հաստատել են Ասլան Աբաշիձեի՝ իրավաբանական հարցերով խորհրդական Վալերի Գելբախիանին եւ Վրաստանի խորհրդարանում վերոհիշյալ կուսակցության խմբակցության ղեկավար Ջեմալ Գոգիտիձեն։

ՀՈՒՇԵՐ

«Վաշինգտոնը դիվանագիտության առանձնակի կարիք չի զգում»

Գրում է ՄԱԿ-ի նախկին գլխավոր քարտուղար Բուտրոս-Ղալին

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 1 ՅՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ ՄԱԿ-ի նախկին գլխավոր քարտուղար Բուտրոս Բուտրոս-Ղալին «Անպարտելին։ Ամ ԱՄՆ-ի եւ ՄԱԿ-ի հարաբերությունների մասին» գրքում, որ Նյու Յորքի «Ռենդոմ հաուզ» հրատարակչությունը լույս կընծայի հունիսին, պատմում է, որ պետքարտուղարուհի ղեկավար Մադլեն Օլբրայթը անպետք դիվանագետ է։ Նրան երբեւէ «հետաքրքրություն չի եղել դիվանագիտության մեջ դժվարագույն գործի նկատմամբ՝ համոզել արտասահմանյան գործընկերներին համաձայնելու իր կառավարության դիրքորոշման հետ»։ Ուրիշ ժամանակ Բ. Ղալիի շատ գնահատականներ կվերագրեին ամերիկյան քաղաքական գործիչներից, առանձնապես Օլբրայթից իր անձնական վիրավորվածությանը։ Սակայն բանն այն է, որ այդ գնահատականներն իրենց հաստատումը գտան նրանում, թե ինչպես «թխվեց» Հարավսլավիայի դեմ ՆԱՏՕ-ի գործողությունների սցենարը։

«Վաշինգտոնը դիվանագիտության կարիքն առանձնապես չի զգում, գրում է Ղալին, նրան բավական է ուժը։ Դիվանագիտությունը թույլերի ճակատագիրն է։ Հռոմեական կայսրությունը դիվանագիտության կարիք չուներ, ԱՄՆ-ը եւս»։ Բուտրոս-Ղալին գրում է. «Երբ Միավորված ազգերը հնարավորություն էին ստանում իրենց ֆունկցիաները կատարել առանց ԱՄՆ մասնակցության, ինչպես, օրինակ, եղավ Մոզամբիկում, ապա օպերացիան հաջողվեց։ Եվ երբ ԱՄՆ-ը հաշվի էր առնում ՄԱԿ-ի կարծիքը, ինչպես Հաիթիի դեպքում, օպերացիայի գլխավոր նպատակները նույնպես նվաճվեցին։ Բայց ամեն անգամ, երբ ԱՄՆ-ը ցանկացել է ցուցադրել իր ակտիվությունը, խույս տալով միաժամանակ դժվարին լուծումներից, ինչպես Բոսնիայում, Սոմալիում եւ Ռուանդայում, չարաշահելով ՄԱԿ-ի վստահությունը, վիրավորելով նրան եւ մեղադրելով անհաջողությունների մեջ, ապա օպերացիան խափանվում էր»։

ՆԱՏՕ-ն ինքնիշխան պետության ոչնչացման պատերազմ է վարում

ՄՈՍԿՎԱ, 1 ՅՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Ռուս զինվորականները եզրակացրել են, որ ՆԱՏՕ-ն ԱՄՆ գլխավորությամբ ինքնիշխան պետության եւ նրա ժողովրդի լրիվ ոչնչացմանն ուղղված պատերազմ է վարում։ Այս մասին երեկ հայտարարել է ՌԴ ՊՆ միջազգային ռազմական համագործակցության գլխավոր վարչության պետ Լեոնիդ Իվաշովը Մոսկվայում հավատարմագրված զինվորական կցորդների հետ հանդիպմանը։ Ըստ նրա, ՆԱՏՕ-ականները Հարավսլավիայում ոչնչացնում են մարդկանց առանց ազգային տարբերակման, որով աղետալի իրավիճակ է ստեղծվում ինչպես բուն երկրում, այնպես էլ փախստականների ճամբարներում։

Նա ընդգծել է, որ համաշխարհային հանրակցությունը 21-րդ դար է մտնում միջազգային իրավունքի եւ նորմերի ավերված համակարգով։ Միացյալ Նահանգներին, նշել է Իվաշովը, հաջողվեց պարտադրել իր ուժի թելադրանքն ու այլակարծության ճնշման առավել դաժան մեթոդներ։ Ժողովրդավարության մասին խոսելու հարկ չի լինում։ Լ. Իվաշովը նախազգուշացրել է, որ նման ողբերգության հետեւանքով կարելի է սպասել սպառազինությունների մրցավազքի ընդլայնում, զանգվածային ոչնչացման զենքի ակտիվ տարածում որպես հասուցման զենք կամ սեփական ինքնիշխանության պաշտպանության միջոց։

Քաշմիրում սպանվել են 470 պակիստանցի զինվորներ

ԴԵԼԻ, 1 ՅՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Ջամուի եւ Քաշմիրի նահանգում հնդկական զորքերի այսօր 7-րդ օրը շարունակվող հրթիռառմբային հախուռն հարվածների եւ ցամաքային զորքերի «Հաղթանակ» պայմանական անվամբ ռազմական գործողության ընթացքում ոչնչացվել են 470 սահմանախախտներ, Քաշմիրում հնդկական զորքերի դիրքեր այցելած ժամանակ հայտարարել է հանրապետության պաշտպանության նախարար Ջորջ Ֆեռնանդեսը։

Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, Հնդկաստանի ռազմաօդային ուժերի ռմբակոծիչները 2000-ից ավելի թռիչքներ են գործել, օդային հարվածներ հասցնելով պակիստանցի զինվորների եւ մահմեդական գրոհայինների ամրացված դիրքերին, որոնք օկուպացրել են հանրապետության մի շարք սահմանամերձ շրջաններ Քարգիլի հատվածում։

Սպանվածներից 320-ը Քաշմիրի Պակիստանի կողմից վերահսկվող գոտում հիմնավորված իսլամական խմբավորումների եւ աֆղան մոջահեդների վարձկան գրոհայիններ են, մնացածները՝ Պակիստանի կանոնավոր բանակի զինվորներ։

ՀԵՌՈՒՍՏԱՑՈՒՅՑԵՐ

2 հունիսի

Հ1

9.00 Բարի լույս, Հայաստան
10.00 Հայլուր
10.20 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
11.15 Արտակարգ պլիֆ
11.25 Գ/Ֆ «Խաղատեր»
13.00 Հայլուր
13.15 Միասին («Միր»)
17.00 Հայլուր
17.20 Փաստագրական կինոյի ժամ. «Երեւանյան էտյուդներ»
18.00 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
19.00 Ռուբիկոն
19.30 Հեռուստասերիալ «Ընտրի աշխարհը»
20.00 Ատեկս
20.25 Արտակարգ պլիֆ
20.35 Տունտունիկ
21.00 Հայլուր
21.30 1 լուր
21.40 Հեռուստակապակող
21.45 Այսօր
22.10 Ճեմին
22.40 02
23.15 Տագնապ
23.40 Հենց այնպես
00.00 Հայլուր
00.20 Ուշ երեկոյան
01.30 Հեռուստաներկայացում «Էնդհաուզի առեղծվածը»
Արբանյակային հեռարձակմամբ
02.00 Հեռուստասերիալ «Քաղցր գեղը» (վերջին սերիա)
03.00 Բարի լույս, Հայաստան

Ա1+

09.00 Տոմար
11.00 Գ/Ֆ «Բանկոկ-Հիլթոն» (3-րդ մաս)
19.00 Մուլտեր
19.30 Սուրհանդակ
19.50 Գիտաստղեր
20.15 Կամ... կամ
21.05 Նժար
21.30 Սուրհանդակ
22.00 Գ/Ֆ «Դոն Ժուան դե Մարկո». մելոդրամ
23.30 Սուրհանդակ
00.00 Անդորր
00.05 Մի անգամ
00.10 Սուր սենյակ
00.30 Ֆասոն (Fasion ծրագրի շաբաթվա ընտրանի)
00.50 Գիշերային կինոսրահ. գ/ֆ «Կատաղած սատանան»
02.30 Սուրհանդակ

ОРТ

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Հանուն սիրո»
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.00 Նորություններ
16.15 Սերիալ «Ջնեմարդ Հարրին»
16.45 Հրաշալի ընկերախումբ
17.05 Ջունգլիների կանչը
17.30 ...Մինչեւ 16 եւ բարձր
18.00 Սերիալ «Հանուն սիրո»
19.00 Նորություններ
19.15 Դիմակներ շոու
19.45 Այստեղ եւ հիմա
20.05 Մարդը եւ օրենքը
20.45 Սերիալ «Ռուսական տանգիս»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.45 Գ/Ֆ «Անդին անցք» օպերացիան» (դերերում Դ. Սազերլենդ)
00.50 Թերթեր
01.05 «Վիճարը», 1993-ի գործը». փաստագրական դետեկտիվ
01.35 Ռոլան Գարոս. թենիսի Ֆրանսիայի բաց չեմպիոնատ
02.25 Գ/Ֆ «Մեզոնի կիզակետը» (դերերում Ժ. Բիսե, Դ. Ֆոլս, Ի. Պալաս)

РТР

8.00-10.45 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.20 Բոլորի շուրջբերին
8.45 Հեռուստախաղ «Հաղորդումների օրագիր»
10.15 Հերքարպահ քաշքանունք
10.45 Սպրանքներ փոստով
11.10 Սերիալ «Միլեդի»
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.35 Լուրեր
12.35 Սերիալ երեխաների համար «Փոքրիկ քափառաշրջիկը»
13.30 Իմ ընտանիքը
14.30 Խաղեր բազմոցի վրա
15.30 Սերիալ երեխաների համար «Հրաշագործը, մեծ վիշապի երկիրը»
16.25 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.15 Երաժշտություն, երաժշտություն...
17.30 Սերիալ «Առաջին համբույրներ»
18.30 Աշտարակ
19.00 Հոմեոպաթիա եւ առողջություն
19.05 Սերիալ «Բաց գիրք»
20.30 Ա. Պուշկինի 200-ամյակին. փաստագրական ֆիլմ «Օրորոցային երգի համար»
21.40 Մանրամասներ
21.55 Ինձ ինձ ռեժիմով
22.25 Կինոյի ժամ. կատակերգություն «Խենթ լանեդը»
00.15 Մանուշակագույն մշուշ
01.20 Հերքարպահ քաշքանունք
02.05 Ավտոշոու

ԿՈՐԵԼ Է

«Հայէրտնս» ՀՆ ՊՁ Կրասնոսելսկի ՆՁՀՊՁ-ի թիվ 01Ա006411 գրանցման վկայականը։ Համարել անվավեր։

ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԱՆՎՃԱՐ Հայաստանի առեւտուրը ներկայացնող «ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ ՄԵԾԱԾԱԽ ԵՎ ՄԱՆՐԱԾԱԽ» տեղեկագիրը ձեռնարկություններին տրամադրվում է անվճար։ Զանգահարել 581351, 569393 «ՍՓՅՈՒՌ»

«Զինված Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. Պատվեր 1060. Տպաքանակը 4000. Ստորագրված է տպագրության 1. 06. 1999. Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@